

Annual Catalogue

Výročný katalóg

Výročný
katalóg
2023

Annual
Catalogue
2023

Z NEEA Z MORE SEDCE
TYPIC
PLVAFJSE
OMFCOW SJODCH NPK
ART NEVKLO
K ROKA MO HO VRTAS
ONOM ZOGELEHE

Obsah

Contents

Matúš Mat'átko	Zodiak Zodiac – Richard Gregor	6
Helmut Bistika	Die Wesen/Bytosti Die Wesen/Creatures – Marian Meško	12
Prvých 5 First 5 – Mária Čorejová		18
Ivan Kříž	Inými cestami On different Criss-cross Paths – Daniela Čarná	20
Tereza Antolová	Situačný fragment Situational Fragment – Jozef Suchoža	24
Veronika Rónaiová	Transpozícia Transposition – Alena Vrbanová	26
Gábor Gyenes	Tragédia človeka The Tragedy of Man – Zoltán Szalay	30
Ida Vychodilová	Odtlačky duše Prints of Soul – Ľuba Suchalová Harichová	33
Róbert Fulek	Raňajkové lode Breakfast Ships – Pavel Choma	37
Klaudia Kosziba	Svätenie húb Sanctification of Funghi – Alexandra Tamásová	39
Tereza Darášová	Stehovka Embroidery – Emőke Vargová	44
Peter Župník	K obrazu môjmu Created on my Own Image – Juraj Mojžiš	47
Igor Kalný – Daniela Čarná		52
Dávid Kurinec	Dekor ako princíp zušľachťovania Decor as a Principle of Refinement – Dávid Kurinec	55
Sprievodné podujatia	Accompanying Events	58
Pod'akovanie	Acknowledgement	59

Matúš Matátko

ZODIAK

16. január – 17. február
kurátor Richard Gregor

*1984 Bratislava
slovenský vizuálny umelec
žije a tvorí v Bratislave

foto archív autora

Už samotný výber tém dnes pre súčasné slovenské umenie predstavuje veľmi zaujímavú problematiku. Ak v tomto zmysle premýšľame nad vývojom počas posledných tridsiatich rokov, potom vidíme apolitický epilóg neoavantgardy v 90. rokoch 20. storočia, totálnu demokratizáciu uměleckých druhov a vstup súčasného umenia na trh v „nultých“ rokoch, umenie ako nástroj dialógu so spoločnosťou v 10. rokoch 21. storočia, pričom všetky tri uvedené línie súbežne pokračovali a pokračujú ďalej. Dnes možno vidieť tendenciu v určitom retro-avantgardistickom zamyslení, akoby absurdnosť doby, ktorá neponúka žiadne jednoznačné smerovania, čo najlepšie vystihovalo umenie, ktoré svojou formou (zatial', alebo aspoň v tejto chvíli) do dejín nijak nezapadá. Vidíme mnoho ilustratívneho zamerania, ktoré bolo v minulosti považované v našom umení za nedostatočnosť, no dnes nachádza svoj nový význam v spomínanom dialógu so spoločnosťou (napr. na témy feminizmu, história, pamäti a podobne) a jeho

úloha je vlastne v zmysle čitateľnosti angažovaného umenia klúčová.

U Matúša Matátka nachádzame angažovanú polohu nielen v známych ilustráciach pre časopis *Príbehy 20. storočia*, ktoré vydáva spoločnosť Post Bellum, ale tiež v jeho obrazoch s ikonickými námetmi z našej histórie. Jeho grafický štýl, ktorý okrem kresieb uplatňuje aj v maľbách, je nezameniteľný a jednoznačne rozpoznateľný. Tvorí ho simulovaný (hyperbolizovaný) jazyk drevorytu spravidla dovedený do najmenšej možnej lineárnej skratky, čím dosahuje atakujúcu monumentalitu, náladou podobnú agitačným plagátom (niekedy dokonca až sochám), ktoré poznáme z rôznych období dejín 20. storočia. Aktualizáciu smerom k dnešku dosahuje komiksovou pohyblivosťou a gestikou zobrazených postáv či predmetov, čím zároveň trochu zjemňuje či dokonca zlăhčuje spomínanú apelatívnosť, inak by totiž prevládal nepatričný pátos. Matátko pracuje s témami absolútne priamočiaro, ako umelec pop-artového typu, diela teda majú spravidla iba jeden hlavný plán, námet a symbolika splývajú v jedno, farebnosť je čo sa tónov týka úsporná a jednoznačná, akrylové prevedenie takto postavenú štruktúru len podčiarkuje. Čitateľnosť, zrozumiteľnosť a dešifrovateľnosť je autorovým najvyšším zámerom, nehrá s divákom intelektuálnu hru, neschováva sa za žiadnu relativitu, nemá manévrovací priestor ani zadné vrátka – čo vidíme je to, čo to je.

Maťby znamení zverokruhu, Platónske telesá a niekoľko diel na tému kozmonautiky – to sú okruhy, ktoré tvoria aktuálnu výstavu v bratislavskej Galérii 19. Vol'ba v podstate apolitických tém je v rámci súčasného umenia osviezením a jej filozofickú povahu môžeme brať ako vyviazanie sa z (ťažko zodpovedateľných) otázok dneška smerom k (rovnako

tažko zodpovedateľným) otázkam astrologie. Autor vníma spracovanie jednotlivých znamení ako portréty, ich individualizovaná rovina však zostáva jeho vlastnou licenciou, rovnako ako dôvody siahnutia k esencializmu Platónskych telies. Klúčom k výstave sú možno práve objekty či obrazy s téhou kozmonautiky, pretože tie dokážeme v slovenskom umení genealogicky ukotviť, a to v (dovolím si provokáciu: večne chlapčenskej) fascinácii vedou a technikou, ktorá sa u nás pre-rušovane objavuje od druhej polovice 50. rokov 20. storočia. Kozmológie Stana Filka, analýzy pohybu u Juraja Bartusza, celoživotná fascinácia lietaním u Pavla Maňku, alebo, nech, známy kozmonaut, raketový motor a motívy zverokruhu od Ladislava Snopka, ktoré dodnes stoja na Račianskom mýte v Bratislave – to je len niekoľko naznačených možností, v kontexte ktorých by sme mohli čítať Maťátkove aktuálne diela.

Ak vidíme v dnešnom (a nielen slovenskom) umení formálne avantgardistické odkazy, potom majú v ideo-logickom zmysle dvojznačnú povahu. Nejdú meniť svet niečim radikálne novým ako klasická avantgarda, ani inštitucionalizáciou tohto radikálne nového, ako sa to dialo v neoavantgarde 60. rokov 20. storočia. Dnes ide o diela, ktorých podstata nie je ani burcujúca, ani absurdná, napokon ani apokalyptická, čo by sa dalo v istom ohľade čakať. Je v nich prítomná určitá hravosť, v nultých rokoch znova nadobudnuté právo zvoliť si akokoľvek neaktuálnu či dokonca až spatočnícku tému a techniku, ako aj vzdanie sa formálnej rafinovanosti. Obsahujú v sebe minulosť aj súčasnosť zároveň a toto cez-časové prepojenie nás nijak nevyrušuje, pôsobí hodoverne, ako keby sme svoje horoskopy. Platónske telesá či otázky ľudského vstupu do vesmíru všetci riešili na dennej báze.

Richard Gregor, január 2023

Matúš Matátko ZODIAC

January 16 – February 17
curator Richard Gregor

*1984 Bratislava
Slovak visual artist
lives and works in Bratislava

The very choice of topics today represents a very interesting issue for contemporary Slovak art. If we think about the development during the last thirty years in this sense, then we see the apolitical epilogue of the neo-avantgarde in the 90s of the 20th century, the total democratization of artistic forms and the entry of contemporary art into the market in the 'zero' years, art as a tool for dialogue with society in the 10s of the 21st century, while all three mentioned lines continued and continue in parallel. Today, one can see a tendency in a certain retro-avantgarde way

of thinking, as if the absurdity of the time, which does not offer any clear directions, is best described by art, which by its form (for now, or at least at this moment) does not fit into history in any way. We see a lot of illustrative focus, which in the past was considered insufficient in our art, but today it finds its new meaning in the aforementioned dialogue with society (e.g. on the topics of feminism, history, memory, etc.) and its role, actually in terms of the readability of engaged art, is the key one.

With Matúš Matátka, we find a committed position not only in the well-known illustrations for the magazine Stories of the 20th Century, published by the company Post Bellum, but also in his paintings with iconic subjects from our history. His graphic style, which he applies in paintings as well as drawings, is unmistakable and clearly recognizable. It consists of the simulated (hyperbolized) language of the woodcut, usually brought to the smallest possible linear abbreviation, which achieves an attacking monumentality, with a mood similar to the agitation posters (sometimes even statues), which we know from various periods of the history of the 20th century. It achieves an update towards today with the comic-like mobility and gestures of the depicted characters or objects, which at the same time somewhat softens or even lightens the mentioned appeal, otherwise inappropriate pathos would prevail. Matátka works with themes absolutely directly, as an artist of the pop-art type, so the works usually have only one main plan, the theme and symbolism merge into one, the colours are economical and unambiguous in terms of tones, the acrylic version only underlines the structure built in this way. Readability, comprehensibility, and decipherability is the author's highest intention, he does not play an intellectual game with the viewer, he does not hide behind any relativity, he has no room for manoeuvre or a back door – what we see is what it is.

Paintings of the signs of the zodiac, Platonic solids, and several works on the theme of cosmonautics – these are the areas that make up the current exhibition in Bratislava's Gallery 19. The choice of essentially apolitical themes is refreshing within the framework of contemporary art, and its philosophical nature can be taken as a release from (answerable with difficulty) questions of today towards the (equally difficult to answer) questions of astrology. The author perceives the processing of individual signs as portraits, but their individualized level remains

his own license, as well as the reasons for reaching for the essentialism of the Platonic solids. Perhaps the key to the exhibition is precisely the objects or paintings with the theme of cosmonautics because we can genealogically anchor them in Slovak art, namely in the (I permit myself a provocation: forever boyish) fascination with science and technology, which has been intermittently appearing in our country since the second half of the 1950s of the 20th century. Stano Filko's cosmology, Juraj Bartusz's analysis of movement, Pavel Maňka's lifelong fascination with flying, or, let's face it, the famous cosmonaut, rocket engine and zodiac motifs by Ladislav Snopek, which still stand on the Račianske mýto square in Bratislava today – these are just a few suggested possibilities in the context of which we could read Matátka's current works.

If we see formal avant-garde references in today's (and not only Slovak) art, then they have an ambiguous nature in the ideological sense. They are not going to change the world with something radically new like the classical avantgarde, nor by institutionalizing this radically new one, as it was done in the neo-avantgarde of the 1960s. Today, these are works whose essence is neither inflammatory, nor absurd, nor even apocalyptic, which in some respects could be expected. There is a certain playfulness in them, in the zero years the regained right to choose an outdated or even regressive theme and technique, as well as a renunciation of formal sophistication. They contain the past and the present at the same time, and this connection through time does not disturb us in any way, it seems plausible, as if we were all solving our horoscopes, Platonic solids or questions of human entry into the universe on a daily basis.

Richard Gregor
Liptovský Mikuláš January 2023

Helmut Bistika DIE WESEN/BYTOSTI

2. – 31. marec
kurátor Marian Meško

*1963 Medzev

slovenský vizuálny umelec, arteterapeut a pedagóg
žije a tvorí v Medzeve

záznamy jeho akcií. Vystavené práce potvrdzujú svoju nespornú kvalitu, sympatickú štýlovú rozmanitosť, sú obsahovo vzájomne prepojené a vizuálne veľmi príťažlivé.

Jedným z kultových objektov výstavy je obsahom a formou inštalácia tela uväzneného v plátennej, kašírovanej imitácii kože. Telo zašité, uväznené, spútané silným povrazom, ktoré drží pohromadé len sila vôle. Anonymné telo vlečúce so sebou priviazané, tristným životným osudom naplnené bremená. Prorocká inštalácia ako symbolická fúzia večného kolobehu zrodu a zániku, ako ľudský údel, ako symbol pomalého, ale neodvratného putovania k večnosti. Sám autor svoju inštaláciu spútaného tela opísal trefne ako „interpretáciu situácie, ktorú nám prináša život a ktorá nie je vždy ľahká... Ťažoba, ktorú socha nesie je, Ťažoba vnútorná... Ťažoba každodenná... Ťažoba nám navždy súdená, ale u každého iná...“

Pozoruhodnou kolekciou, ktorá výrazne reprezentuje jeho tvorbu, sú asambláže, v drevených krabiciach, umne komponované fragmenty rozmanitých predmetov. Vystavené sú dve krabicové realizácie. V prvej verzii, plnej dada poetického ironického sarkazmu, na zhrdzavených plechových podkladoch vytvoril celú zostavu malých figúr, bizarných postavičiek, ktoré kolážovým spôsobom vyskladal z rôznych nájdených, nepotrebných vecí. V druhej sérii, znova na podobných hrdzavých podkladoch, vytvoril z fragmentov skeletu živých bytosť, z ich kostí, a asambláže komponované ako reliviáre, ako príručné anatomicke kazety, možno určené pre fiktívny archeologický kabinet. Bistikova séria pôsobí ako zbierka kuriozít, ako divácky príťažlivé neodadaisticke predstavenie, ale jeho asambláže majú po obsahovej stránke

Pod príťažlivým názvom *Die Wesen/Bytosti* pripravila bratislavská Galéria 19 ako druhú tohtoročnú výstavu prezentáciu prác medzevského výtvarníka a pedagóga Helmuta Bistiku. Vybraná kolekcia predstavuje prierez jeho tvorby prevažne posledných desiatich rokov, priestorové objekty a inštalácie, sériu asambláží, koláže, figurálne expresívne premaľby a fotografické a filmové

veľa príbežností s jeho priestorovými inštaláciami. Asambláže ako odkazy k pokore a zamysleniu... Celé figúry a vedľa nich fragmenty tela...

Svoje čaro majú nepochybne aj vystavené expresívne premaľby, portréty ako koláže vytvorené kombináciami techník, dubuffetovsky brut artové príťažlivé protiklady, zvláštne poetické strety, na jednom plátnе nežný výraz tváre, na druhom divoký výkrik, na ďalšom obrazе priam detská štylizácia figúry, všetko farebne živé až divoké, evidentná radosť z tvorby. Bistika maľuje razantne, bez zbytočných zastávok, na jeden záťah. Expresia mu sedí, často sa k nej vracia, nielen pri maľovaní. Na jeho maľbách premaľbách vidno, že overeným postupom dôveruje. Expressia takmer nikdy nesklame, ale len toho, „kdo umí“.

Ked' pozérame na jeho priestorové inštalácie, koláže a maľby, ked' pozorne vnímame jeho tvorbu, nevdojak sa nám vybavia blízke obsahové paralely autorových prác s podobnými postupmi v literatúre, hudbe, vizuálnom umení. Nie, žiadne porovnávania, ale obsah jeho tvorby nám môže vzdialene pripomínať obsahovo rovnako znejúce časti z románov F. M. Dostoevského, Roberta Musila, Alberta Camusa, Samuela Becketta, úryvky zo skladieb Arnolda Schönberga, Romana Bergera, absurdného divadla, umenia akcie, Edvarda Muncha, Ivana Štěpána, Otisa Lauberta, Petra Kalmusa, Karla Nepraša ... Svojím výtvarným prejavom má k nim blízko, tvorivým záberom tiež, ako echo doby postmodernej.

Už vyše pätnásť rokov vytvára Helmut Bistika kreatívne prostredie v sociálном zariadení Maják

v Košiciach, kde sa venuje najťažšie zdravotne posťihnutým pacientom s rôznymi diagnózami. Prišiel medzi nich ako pedagóg, možno skôr ako milosrdný samaritán, altruista, ktorý nezištné pomáha invenčnými podnetmi nabudit' tvorivú fantáziu svojich postihnutých klientov, hravým spôsobom upútat' ich pozornosť na niečo nové, povzbudivé. Kreuje aktívne, tvorivé prostredie, ktoré aspoň na chvíľu odvedie pozornosť pacientov ústavu od ich neveselých, tŕažkých stavov. Ako sám hovorí, pre neho je to miesto inšpiratívneho prijímania a odovzdávania, miesto obojstranne povzbudzujúcich impulzov. Svojim klientom dáva absolútnu voľnosť, vedie ich k autentickému výtvarnému sebavyjadreniu, aby svoje vízie zobrazovali spontánne, bez zábran. Pozoruhodné výsledky, ktoré s nimi dosahuje, sú dôkazom správne zvolenej cesty, na druhej strane aj dôvery pacientov v jeho empatické, tvorivé, a vo veľkej mieri aj samaritánske schopnosti.

Bistika pracuje sústredene a systematicky v tiche svojho medzevského ateliéru, kde ho nič nerozptyluje, v tvorivej klauzúre, odstrihnutý od zbytočných rušivých vzruchov. Uzavretý medzi svojimi prácami sa cíti najlepšie, podnecujú ho a povzbudzujú svoju tichou prítomnosťou. Umenie, tvorivosť je pre neho všetkým. Napokon v jednom rozhovore pre médiá vyjadril svoje profesné putovanie výstižne: „Umenie je to najlepšie, čo ma mohlo stretnúť...“

Marian Meško, február 2023

Helmut Bistika DIE WESEN/CREATURES

March 2 – 31
curator Marian Meško

*1963 Medzev

Slovak visual artist, art therapist and pedagogue
lives and works in Medzev

Under the appealing title *Die Wesen/Creatures*, Bratislava's Gallery 19 has prepared a presentation of the works of artist and teacher Helmut Bistika from Medzev as this year's second exhibition. The selected collection represents a cross-section of his work, mostly from the last ten years, spatial objects and installations, a series of assemblages, collages, figuratively expressive overpaintings and photographic and film records of his actions. The exhibited works confirm their indisputable quality, sympathetic stylistic diversity, are interconnected in content and visually very attractive...

One of the iconic objects of the exhibition is the content and form of the installation of a body trapped in canvas, laminated imitation leather. A body sewn up, imprisoned, bound by a strong rope held together only by the force of will. An anonymous body dragging burdens tied down with it, filled with a sad fate in life. A prophetic installation as a symbolic fusion of the eternal cycle of birth and destruction, as human destiny, as a symbol of the slow but inevitable journey to eternity. The author himself aptly described his installation of the chained body as "*an interpretation of the situation that life brings us and which is not always easy... the burden that the sculpture carries is an internal burden... an everyday burden... a burden destined for us forever... but different for everyone...*"

A remarkable collection that strongly represents his work are assemblages in wooden boxes, artfully composed fragments of various objects. Two boxed realizations are exhibited. In the first version, full of Dada poetic ironic sarcasm, he created a whole set of small figures, bizarre characters, on rusted metal bases, which he assembled in a collage manner from various found, unnecessary things. In the second

series, again on similar rusty bases, he created from fragments of skeletons of living beings, from their bones assemblages composed as reliquaries, as handy anatomical cassettes, perhaps intended for a fictitious archaeological cabinet. Bistika's series seems like a collection of curiosities, like a neo-Dadaist performance that appeals to the viewer, but his assemblages have many affinities with his spatial installations in terms of content. Assemblages as references to humility and reflection... Whole figures, and body fragments next to them...

Undoubtedly, the exhibited expressive overpaintings, portraits like collages created by combinations of techniques, Dubuffet-like Brut Art attractive contradictions, strange poetic clashes, on one canvas a gentle facial expression, on the other a wild scream, on the next painting a childlike stylization of the figure, all colourfully vivid, even wild, evident joy in creation. Bistika paints vigorously, without unnecessary stops, in one go. The expression suits him, he often returns to it, not only when painting. His paintings and overpaintings show that he trusts proven procedures. The expression almost never disappoints, but only those 'who can'...

When we look at his spatial installations, collages and paintings, when we carefully perceive his work, we can't help but remember the close content parallels of the author's works with similar procedures in literature, music, and visual arts. No, no comparisons, but the content of his work can remotely remind us of parts from novels by F. M. Dostoyevsky, Robert Musil, Albert Camus, Samuel Beckett, excerpts from the compositions of Arnold Schönberg, Roman Berger, absurd theatre, art of action, Edvard Munch, Ivan Štěpán, Otis Laubert,

Peter Kalmus, Karel Nepraš... He is close to them in his artistic expression, also in his creative approach, as an echo of the postmodern era...

Helmut Bistika has been creating a creative environment in the Maják social facility in Košice for over fifteen years, where he deals with the most severely disabled patients with various diagnoses. He came among them as an educator, perhaps more like a good Samaritan, an altruist who selflessly helps to stimulate the creative imagination of his disabled clients with inventive stimuli, playfully drawing their attention to something new and encouraging. He creates an active, creative environment that, at least for a while, diverts the attention of the institution's patients from their unhappy, difficult conditions. As he himself says, for him it is a place of inspiring reception and transmission, a place of mutually encouraging impulses. He gives his clients absolute freedom,

leads them to authentic artistic self-expression, to display their visions spontaneously, without constraints. The remarkable results he achieves with them are evidence of the right path chosen, on the other hand, also of the patients' trust in his empathic, creative, and to a large extent also Samaritan abilities...

Bistika works concentratedly and systematically in the silence of his studio in Medzev, where nothing distracts him, in a creative cloister, cut off from unnecessary distractions. Closed between his works, stimulated and encouraged by their quiet presence, he feels best. Art, creativity is everything to him. Finally, in an interview with the media, he expressed his professional journey succinctly: "Art is the best thing that could have happened to me..."

Marian Meško, February 2023

PRVÝCH 5 ROKOV odboru Grafický dizajn na ŠUP J. Vydra

8. – 31. marec
kurátorka Mária Čorejová

Odbor Grafický dizajn na Škole užitkového priemyslu Josefa Vydra v Bratislave vznikol v roku 2017 a (ne) maturoval počas prvej vlny korony – keď jeho prvé maturantky opúšťali odborné učebne a počítače. Vtedy si mohol povedať: „na začiatok dobré“. Odvtedy prešli ďalšie dva roky a odbor postupne dospieva. Jeho tvár nadobúda jasnejšie obrysy a s pribúdaním nových pedagógov sa formuje do podoby, ktorá mu, predpokladám, ostane ešte na dlho.

Tá podoba snáď bude rozpoznameľná natol'ko, aby sme si vedeli povedať, že sme jeho absolventov nasmerovali správne. Že sú vnímoví a kritickí. Že sú otvorení a tolerantní. Že sa neboja klášť otázky a neustále hľadať na ne odpovede. Snažíme sa o to, aby z nich boli nielen profesionáli vo svojom odbore, ale najmä správni ľudia a umelci, ktorí aktívne vnímajú spoločnosť a jej problémy. To potvrzuje aj výber prác, ktorý som pre túto výstavu pripravila (podotýkam, že je to len malá časť zadania, ktorými v rámci štúdia prechádzajú).

Plagáty, animácie alebo knižná tvorba ukazujú niekol'ko polôh, v ktorých študenti dostávajú priestor na vyjadrenie svojho postoja k rôznym udalostiam – či už spoločenským, alebo takým, ktoré sa týkajú ich bezprostredného prežívania reality.

To, či sa im to darí, máte možnosť posúdiť na tejto prvej väčšej výstave nášho odboru. Verím, že vás o tom naši študenti presvedčia. Dúfam, že nová generácia umelcov bude aj po skončení školy dostatočne vnímová a kreatívna pri zobrazovaní a riešení problémov súčasnosti a že ich osobné postoje a výzvy im budú nápomocné v ich budúcom smerovaní.

Mária Čorejová, marec 2023

SAMUEL KRÁNER, typografický plagát na tému Sen, 2021

FIRST 5 YEARS of the dpt. of Graphic Design at the J. Vydra SUI

March 8 – 31
curator Mária Čorejová

The Department of Graphic Design was established at the Josef Vydra School of Utility Industry in Bratislava in 2017 and (failed) to graduate during the first wave of the corona virus – when its first female graduates were leaving specialist classrooms and computers. Then you could say: "good for the start". Another two years have passed since then and the branch is gradually maturing. Its face takes on clearer outlines and, with the coming of new teachers, it is shaped into a form that, I assume, will remain with it for a long time.

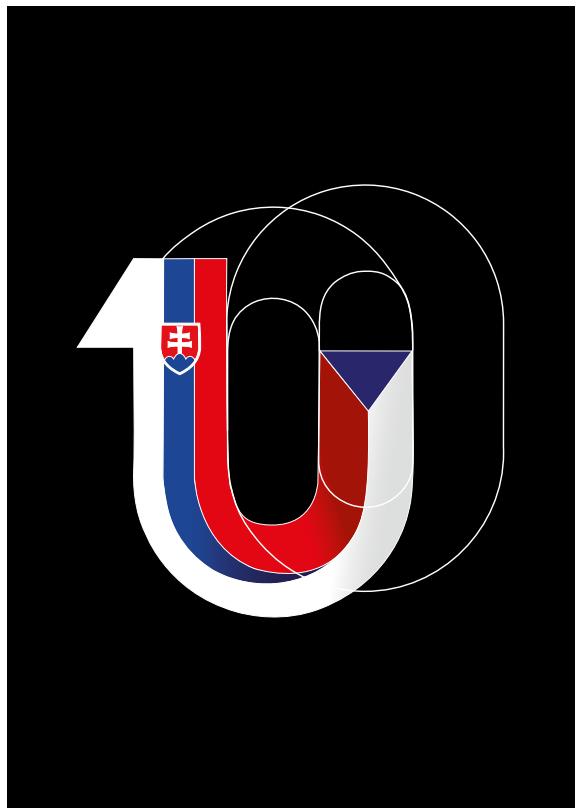
That image will hopefully be recognizable enough for us to be able to say that we have guided its graduates in the right direction. That they are perceptive and critical. That they are open and tolerant. That they are not afraid to ask questions and constantly seek answers to them. We strive to make them not only professionals in their field, but especially good people and artists who actively perceive society and its problems. This is also confirmed by the selection of works that I have prepared for this exhibition (I note that this is only a small part of the tasks they go through as part of the study).

Posters, animations, or book creation show several positions in which students are given space to express their attitude to various events – either social or those related to their immediate experience of reality.

You can judge whether they are successful at this first major exhibition of our branch. I believe that our students will convince you of this. I hope that the new generation of artists, even after finishing school, will be sufficiently perceptive and creative

in depicting and solving the problems of today and that their personal attitudes and challenges will be helpful in their future direction.

Mária Čorejová, March 2023

EMA ZAHRADNÍKOVÁ, plagát na tému 100. výročie vzniku ČSR, 2018

Ivan Kříž INÝMI CESTAMI

13. apríl – 19. máj
kurátori: Daniela Čarná a Marian Meško

*1941 Likier
český vizuálny umelec a pedagóg
žije a tvorí v Brne

Vystavením tvorby výtvarníka Ivana Kříža, rovnako ako básnika Ivana Vyrubiša v galérijnych priestoroch ju vytrhávame z jej pôvodného domáceho kontextu. Podobne ako pri sakrálnych dielach, ktoré vznikali do konkrétnych chrámov, domovom je v tomto prípade jeho ateliér s vlastným geniom loci, vzdialene evokujúci priestorové Merzbau Kurta Schwittersa. V ideálnom prípade by preto jeho tvorba nemala putovať za nami do galérie, ale naopak. Aby sme jej lepšie porozumeli, mali by sme to byť my, kto sa vydá na túto do autorovho sveta. Ateliér či skôr

múzeum autora sa nachádza v dnes už neobývanom dome v širšom centre Brna, kde diela pohlcujú každé voľné miesto priestoru stien aj podláh. Za zdanlivým chaosom návštěvník po chvíli vytuší jasnú logiku a niť, ktorá vedie šiestimi desaťročiami, od autorových študentských prác vytvorených počas štúdia mal'by na bratislavskej Vysokej škole výtvarných umení až po súčasnú tvorbu.

Domácomu publiku tvorba Ivana Kříža nie je celkom neznáma. Do povedomia vstúpil najmä účastou na 1. otvorenom ateliéri v dome Rudolfa Sikoru v roku 1970. Eugénia Sikorová ako hostiteľka a neskôr dokumentátorka tohto dôležitého podujatia o Křízovom, vtedy vlastne jedinom maliarskom príspevku výstižne napísala, že *v dobe, ked' pre mnohých (aj tu prítomných) je „mal'ba mŕtva“, prináša „anachronizmus“ – problém mal'by v alianci s objektom a reliéfom. Miesto úžitkových predmetov Kúpel'ne – starej výlevky a ošarpanej vane „umiestnil“ Kříž svoje mal'by. V monochromatických mal'bách pohľadu na (svoje) telo ponorené do vody, zdeformované perspektívou skratkou, postrehla ambivalentný vzťah materiality a kontemplácie, ktorý charakterizuje aj celok jeho tvorby.*

Nachádzame tu možný kľúč k súvislostiam autorových figurálnych malieb a jeho abstraktných „kresboreliéfov“ a objektov. Je ním sakrálno, otvorené prítomné vo figurálnej a metaforicky v abstraktnej línií jeho tvorby. Obrazy s ústredným motívom kríza vystavoval ešte ako študent na V. bienále sakrálneho umenia súčasnosti v Salzburgu v roku 1966 a venuje sa im dodnes. Jeho tvorba sa odohráva v cykloch, ktoré majú svoju nadväznosť a autor sa k nim opakovane vracia (čo občas stáže orientáciu v datovaní). Napriek rôznorodosti ich spája vnútorná línia. Objekty vytvorené z najrôznejších súčiastok, elektrických obvodov, skrutiek, líšť, pántov,

bužírok, káblov, zipsov, klincov pôvodne patriacich do repertoáru inštalatérov, obuvníkov, krajčírov, mechanikov, nábytkárov či staviteľov organov, Ivan Kříž využíva ako objaviteľ a vynálezca. – Dáva im nový život, novú funkciu a symboliku, vytvára z nich akési profánnosakrárne, zväčša geometrické reliéfy a objekty pripomínajúce svätoštánky, relikviáre, oltáre či intarzie. Igor Zhoř ich príznačne nazval „pancierovanými objektmi“. Trojrozmerné objekty a torzá pripomínajú zmenšené mrakodrapy, totemy, ale aj odkazy k stĺpom meditácie. Téme, ktorú už

skôr rozpracoval v obrazoch Sv. Šimona Styilitu, sýrsko-byzantského pustovníka zo 4. – 5. storočia, žijúceho tridsať rokov na kamennom stíple.

Slovami Jana Skácela nevím, jestli jsem pochopil beze zbytku vše, ..., domnívám se však, že jsem dokázal vnímat, a vnímal jsem s vděčností. Nemnělo by se nám líbit rozumět všemu. Za každé krásné tajemství bychom se měli poděkovat.

Daniela Čarná, marec 2023

Ivan Kříž ON DIFFERENT CRISS-CROSS PATHS

April 13 – May 19

curators: Daniela Čarná and Marian Meško

*1941 Likier

Czech visual artist and pedagogue
lives and works in Brno

By exhibiting the work of the artist Ivan Kříž, as well as the poet Ivan Vyrubíš, in the gallery spaces, we are taking it out of its original domestic context. Similar to the sacred works that were created for specific temples, the home of Kříž's works in this case is his studio with its own *genius loci*, distantly evoking the spatial *Merzbau* of Kurt Schwitters. Ideally, therefore, his work should not follow us to the gallery, but vice versa. To understand it better, we should be the ones who go on a pilgrimage to the author's world. The author's studio, or rather the museum, is located in a now-uninhabited house in the wider centre of Brno, where the works absorb every free space of the walls and floors. Behind the apparent chaos, the visitor senses a clear logic and a thread that runs through six decades, from the author's student works created while studying painting at the Bratislava Academy of Fine Arts to his current work.

The work of Ivan Kříž is not completely unknown to the domestic audience. He came to attention mainly by participating in the 1st open studio in the house of Rudolf Sikora in 1970. Eugénia Sikorová, as the hostess and later the documenter of this important event about Kříž's, at the time actually the only painter's contribution, aptly wrote that *at the time when for many (including those present here) is 'painting dead', he brings 'anachronism' – the problem of painting in alliance with object and relief*. Kříž "placed" his paintings instead of the bathroom's utilitarian objects – an old sink and a shabby bathtub. In monochromatic paintings of a view of (his) body submerged in water, deformed by a perspective shortcut, she observed the ambivalent relationship of materiality and contemplation, which also characterizes the entirety of his work.

Here we find a possible key to the connections between the author's figurative paintings and

his abstract 'drawing reliefs' and objects. It is a sacrament, openly present figuratively and metaphorically in the abstract line of his work. He exhibited paintings with the central motif of the cross as a student at the 5th Biennale of Contemporary Sacred Art in Salzburg in 1966, and is still dedicated to them today. His work takes place in cycles that have their own continuity, and the author returns to them repeatedly (which sometimes makes dating difficult). Despite their diversity, they are united by an internal line. Ivan Kříž uses objects created from various parts as a discoverer and inventor, electrical circuits, screws, strips, hinges, tubes, cables, zippers, nails that originally belonged to the repertoire of plumbers, shoemakers, tailors, mechanics, furniture makers or organ builders. He gives them a new life, a new function and symbolism,

he creates from them a kind of profanely sacred, mostly geometric reliefs and objects reminiscent of tabernacles, reliquaries, altars or inlays. Igor Zhoř characteristically called them 'armoured objects'. Three-dimensional objects and torsos resemble miniature skyscrapers, totems, but also references to pillars of meditation. To the theme, which he had already elaborated in the paintings of St. Šimon Stylita, a Syrian-Byzantine hermit from the 4th-5th centuries, living for thirty years on a stone pillar.

And finally, in the words of Jan Skácel, I don't know if I fully understood everything, ..., but I believe that I was able to perceive, and I perceived with gratitude. We shouldn't like to understand everything. We should thank for every beautiful secret.

Daniela Černá, March 2023

Tereza Antolová SITUAČNÝ FRAGMENT

20. apríl – 19. máj
kurátor Jozef Suchoža

*2000 Liptovský Mikuláš
slovenská vizuálna umelkyňa
žije a tvorí v Liptovskom Mikuláši

foto archív autorky

Realizáciu výstavy *Situačný fragment* predchádzalo oslovenie zo strany Galérie 19 s jej výstavou koncepciou pedagóg – študent. Projekt aktuálne ponúkol možnosť predstaviť tvorbu niektorého zo študentov – absolventov Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Môj výber bol zo začiatku ľahký v tom, či zamerat' svoju pozornosť na absolventa pripraveného do profesionálneho života alebo na študenta, ktorý je na začiatku svojej tvorivej činnosti, ešte sa hľadá, je „čistý“ bez balastu akademickej výchovy. Práve takúto autenticitu som našiel u Terezy Antolovej, študentke druhého ročníka bakalárskeho štúdia, studijného programu Intermédia – Digitálne médiá – Priestorová tvorba.

Hlavnou črtou Terezinej tvorby je úprimný pracovitý prístup a oddanosť k prírode a životu. Táto jej úprimnosť a pracovitá morálka, citlivosť a hlbavé premýšľanie bez zbytočných rečí ma utvrdili v tom, že je tou správou voľbou pre tento projekt.

Situačný fragment – ako vyplýva z názvu – predstavuje ucelený výber prác za ostatné dva roky, ide o fragmenty „pamäte“ a prehodnotených situácií vnímaných v živote Antolovej. Autorka spracovala tému citlivou formou priestorových horizontálne poňatých a proporcionálne manipulovaných časťí jej vlastného tela s nadvznosťou na ústrednú vertikálnu figúrku „adolescenta“.

Súčasťou výstavy je zároveň solitérne inštalovaná fotodokumentácia miestne – špecifickej inštalácie na vodnej nádrži Liptovská Mara na starej ceste vedúcej z Liptovského Mikuláša do zatopených dedín, kde Tereza symbolicky pátra po jej rodinnom pôvode. Výtvarné spracovanie jednotlivých fragmentov môžeme chápať v rámci autorkinej práce s figuratívnosťou širokospektrálne. Od myšlienky nevinnosti, odovzdanosti, pokory až k bezmocnosti a zraniteľnosti mladého človeka. Percepciu diel medzi symbolickým a zažitým potvrzuje aj voľba materiálov, kde sa okrem významovo čistej bielej krehkej sadry a nepálenej hliny objavuje aj patinovaná liatina. Pevne verím, že takto rozbehnuté uvažovanie Terezy Antolovej a jej prístup k práci môže v budúcnosti priniesť pre súčasnú výtvarnú scénu množstvo zaujímavých diel.

Jozef Suchoža, apríl 2023

Tereza Antolová

SITUATIONAL FRAGMENT

April 20 – May 19
curator Jozef Suchoža

*2000 Liptovský Mikuláš
Slovak visual artist
lives and works in Liptovský Mikuláš

The implementation of the *Situational Fragment* exhibition was preceded by an approach from the Gallery 19 with its exhibition concept teacher – student. The project currently offered the opportunity to present the work of one of the students-graduates of the Faculty of Fine Arts of the Academy of Arts in Banská Bystrica.

From the beginning, my choice was difficult in whether to focus my attention on a graduate prepared for professional life or on a student who is at the beginning of his creative activity, still in search, 'pure' without the ballast of academic education. This is exactly the kind of authenticity I found in Tereza Antolová, a second-year bachelor's student in the study program Intermedia – Digital Media – Spatial Creation.

The main feature of Tereza's work is a sincere hardworking approach and devotion to nature and life. Her honesty and hardworking morals, sensitivity and scrutinous thinking without unnecessary talk convinced me that she is the right choice for this project.

The situational fragment – as the name implies – represents a comprehensive selection of works from the last two years, it is fragments of 'memory' and re-evaluated situations perceived in Antolová's life.

The author handled the theme sensitively in the form of spatial horizontally conceived and proportionally manipulated parts of her own body in connection with the central vertical figure of the 'adolescent'.

The exhibition also includes a solitarily installed photo documentation of a location-specific installation at the Liptovská Mara water reservoir on the old road leading from Liptovský Mikuláš to the flooded villages, where Tereza is symbolically searching for her family origins. The artistic processing of individual fragments can be understood in a broad spectrum within the framework of the author's work with figurativeness. From the idea of innocence, surrender, humility to the helplessness and vulnerability of a young person. The perception of the works between the symbolic and the experienced is also confirmed by the choice of materials, where in addition to the meaningfully pure white brittle plaster and adobe clay, patinated cast iron also appears. I firmly believe that Tereza Antolová's open-minded thinking and her approach to work can bring a lot of interesting works to the contemporary art scene in the future.

Jozef Suchoža, April 2023

Veronika Rónaiová TRANSPOZÍCIA

25. máj – 30. jún
kurátorka Alena Vrbanová

*1951 Kremnica
slovenská vizuálna umelkyňa a pedagogička
žije a tvorí v Bratislave

Tvorba maliarky Veroniky Rónaiovej dlhodobo rezonuje na slovenskej výtvarnej scéne – fotorealistickým štýlom figurálnej maľby, kresby a grafiky, osobitostou feministických narratívov s prvkami osobnej mytológie, ale aj presahmi s fotografiou a kompozičnými postupmi, blízkymi strihu a postprodukcií filmového obrazu. Výsledkom sú kolážované kompozície obrazov v odkaze na metódy pop artu a americkej postmoderné maľby. Posun tejto novej obrazovej štruktúry sa v autorkinej tvorbe posledných rokov obohacuje vizuálnym a mediálnym prevrstvovaním. V ideovej koncepcii jej autorstva ide o tranzícii na báze citácie, autocitácie, interpretáciu, komentár, apokryf. Interpretácie tvorby Veroniky Rónaiovej

v teoretickom diskurze jej tvorbu rámcujú už od raného obdobia štýlmi fotorealizmus alebo hyperrealizmus, aktuálne postkonceptuálny hyperrealizmus. Mnohí jej tvorbu vnímajú aj vo vzťahu k maliarskemu štýlu tvorby jej otca – vynikajúceho maliara Juliána Filu (1921 – 2007), ktorého diela začala v roku 2008 maliarsky/umelecky a mentálne dotvárať na báze osobného vnútorného a maliarskeho dialógu s otcom. Kládla si pritom otázku: „Ako by otec uvažoval? Ako by dokončil obraz?“ Druhá poloha komunikácie je v rovine konfrontácie minulosti a prítomného okamihu (*Dvojhlas*, 2008, *Doublespeak*, 2010 a ďalšie).

Od polovice 80. rokov si Rónaiová privlastňuje reprodukcie diel svojich súčasných kolegov, kam integruje aj ateliérové predmety – jednak vlastné diela, reprodukcie cudzích diel, ale aj diela – originálne iných výtvarníkov, keď ich vkladá do priestorových inštalácií. Výsledkom privlastňovania si – citovania vlastných diel – sú *Kompresie* (od roku 2004 – 2007...), kresby starších obrazov vrstvené na seba. Návraty k vlastnej tvorbe a radikálne zásahy do nej (*Autoidentifikácia* od roku 2014 – 2017) nevyjadrujú len sebareflexívny denník Rónaiovej tvorby. Predstavujú tiež zhodnocovanie a prehodnocovanie minulosti so súčasným odstupom, poznáním, tvorivou skúsenosťou a stavom umenia dnes.

Kolekcia nových diel Veroniky Rónaiovej, ktoré vznikali v rokoch 2022 – 2023, je vytvorená strategiou prepisu starších vlastných diel z obdobia rokov 1984 – 1989. Skúma v nich nehmotné vzťahy medzi predmetmi a ich zobrazeniami. Používa absolútne slobodnú formu jazyka a prelínanie médií, keď pôvodnú fotorealistickú kresbu prepíše v novej situácii – tu a teraz – do maliarskeho jazyka a pritom použije nielen viacero motívov alebo ich sekvencií, ale aj médií, technik a materiálov. Proces novej tvorby vychádza z jej zaujatia problémom zosúladenia

vlastnej individuality s neustálym vkladaním obrazov a myšlienok z vonkajšieho, médiami ovládaného sveta. Staršie obrazy a ich sekvencie či prepisy, teraz nanovo komunikujú. Ich jazyk nadobúda svoju novú díkciu a nový význam v kumulatívnom hypertextovom vizuálnom príbehu (umenia autorky). Zdá sa, že nové spojenia nie sú „vynútené“, ale takmer náhodné – autorka zámerne mení a rozširuje ontologický status a identitu pôvodného diela/diel. Hotové diela alebo ich kúsky, ktoré si vyberá, sú prepojené zložitými spôsobmi. Autorka sa pritom pohráva s viacnásobným autorstvom jedného diela. Produkuje jeho mnohonásobné výrazové, fyzické a významové podoby. Sú to diela pochádzajúce z jedného tvorivého aktu. Majú svoj pôvod, rodokmeň. No vystavuje ich dekonštrukciu – permanentným skúškam identity a významu. Forma originality je v kúskoch, ktoré si privlastňuje. Figúry, portréty, autoportréty, interiéry – spravidla ateliér, galéria, domácnosť, zátišia, reprodukcie diel starých majstrov a abstrakcia spolu komunikujú – odrazu v jednom čase. V kumulatívnom hypertextovom vizuálnom príbehu (autorky a umenia).

Špecifickým štýlovým prvkom v tvorbe Veroniky Rónaiovej je paralelné použitie viacerých rukopisov, pričom pracuje ako „archivárka“. Chaotická vizuálna podoba jej obrazov, zostavených do inštalácií (*totum pro parte*), vyjadruje skrumáž myšlienok, spomienok, pocitov a možných prognóz. Autorka nás vyruší z existujúcich modelov vnímania. Z predtým už raz usporiadaných a poznaných obrazov. Nové zostavy obrazov – inštalácie sú čímsi, čo nás vytrháva zo systému každodennej skúsenosti. Vďaka tejto novej môžeme nahliadnuť na svet, na seba, na jej tvorbu z novej perspektívy. V tomto koncepte autorkinej tvorby nejde len o formálne vzťahy, aké existujú alebo môžu existovať medzi obrazmi, ale aj o otvorenie sa novým zmyslovým a intelektuálnym skúsenostiam. Objaví sa to pri kontakte toho, čo je už utvorené a čo je ešte neutvorené, v svojskej hre toho, čo je prítomné a čo skryté. Zabalené obrazy Veroniky Rónaiovej nesú myšlienku odloženia. Sú predmetom archivácie, čakajúc na svoj budúci – nový význam.

Alena Vrbanová, máj 2023

Veronika Rónaiová TRANSPOSITION

May 25 – June 30
curator Alena Vrbanová

The work of the painter Veronika Rónaiová (*1951) resonates on the Slovak art scene for a long time – with a photorealistic style of figure painting, drawing and graphics, the uniqueness of feminine narratives with elements of personal mythology, but also overlaps with photography and composition procedures, close to the editing and post-production of a film image. The result is collaged compositions of images

in reference to the methods of pop art and American postmodern painting. The shift of this new pictorial structure has been enriched by visual and media layering in the author's work in recent years. In the ideological concept of her authorship, it is a transition based on citation, self-citation, interpretation, commentary, apocrypha. Interpretations of Veronika Rónaiová's work in the theoretical discourse frame

her work from the early period in the styles of photorealism or hyperrealism, currently post-conceptual hyperrealism. Many perceive her work also in relation to the painting style of her father – the excellent painter Julián Fila (1921 – 2007), whose works she began painting/artistically and mentally finishing in 2008 on the basis of a personal inner and painting dialogue with her father. At the same time, she asked herself the question: "How would the father think? How would he complete the picture?" The second position of communication is at the level of confrontation between the past and the present moment (*Dvojhlas*, 2008, *Doublespeak*, 2010 and others).

Since the mid-1980s, Rónaiová has been appropriating reproductions of the works of her current colleagues, where she also integrates studio objects – both her own works, reproductions of other people's works, but also the original works of other artists, when she incorporates them into spatial installations. The result of appropriation – quoting own works – are *Compressions* (from 2004 – 2007...), drawings of older paintings layered on top of each other. The returns to her own work and radical interventions in it (*Autoidentification* from 2014 – 2017) do not only express the self-reflexive diary of Rónaiová's work. They also represent the revaluation and re-evaluation of the past with the present distance, knowledge, creative experience, and the state of art today.

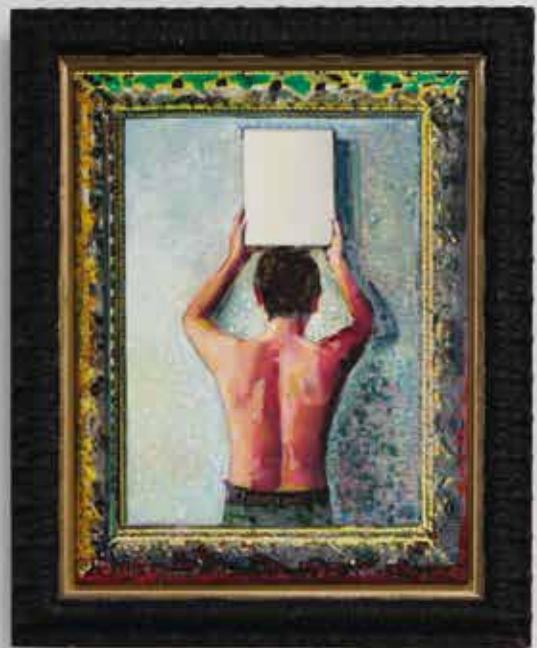
The collection of Veronika Rónaiová's new works, which were created in 2022–2023, is created by the strategy of copying older own works from the period 1984–1989. In them, she explores the immaterial relationships between objects and their representations. She uses an absolutely free form of language and intermingling of media when she transcribes the original photorealist drawing in a new situation – here and now – into the language of painting, using not only multiple motifs or their sequences, but also media, techniques and materials. The process of new creation is based on her preoccupation with the problem of reconciling her own individuality with the constant insertion of images and thoughts from the external, media-dominated world. Older images and their sequences or transcriptions now communicate

anew. Their language acquires its new diction and new meaning in a cumulative hypertextual visual story (the author's art). The new connections do not seem to be 'forced' but almost accidental – the author deliberately alters and expands the ontological status and identity of the original work(s). The finished works or pieces of them that she chooses are connected in complex ways. At the same time, the author plays with the multiple authorship of one work. She produces its multiple expressive, physical and meaningful forms. They are works originating from one creative act. They have their origin, their family tree. But she exposes them to deconstruction – permanent tests of identity and meaning. The form of originality is in the pieces she appropriates.

Figures, portraits, self-portraits, interiors – generally studio, gallery, household, still life, reproductions of works of old masters and abstraction communicate with each other – all at once. In a cumulative hypertextual visual story (of the author and art).

A specific stylistic element in Veronika Rónaiová's work is the parallel use of several manuscripts, while she works as an 'archivist'. The chaotic visual form of her paintings, assembled into installations (*totum pro parte*), expresses a scrum of thoughts, memories, feelings, and possible forecasts. The author distracts us from existing models of perception. From previously arranged and known images. New sets of images – installations, are something that pulls us out of the system of everyday experience. Thanks to the new one, we can look at the world, at ourselves, at her work from a new perspective. In this concept of the author's work, it is not only about the formal relationships that exist or can exist between images, but also about opening up to new sensory and intellectual experiences. It appears at the contact of what is already formed and what is not yet formed, in its own play of what is present and what is hidden. Veronika Rónaiová's wrapped paintings carry the idea of postponement. They are the subject of archiving, waiting for their future – new meaning.

Alena Vrbanová, May 2023

Gábor Gyenes TRAGÉDIA ČLOVEKA

1. – 30. jún
kurátor Zoltán Szalay

*1984 Košice
slovenský vizuálny umelec, pedagóg a redaktor
žije a tvorí vo Vojke nad Dunajom

Black Mirror v Dolnej Strehovej

„Všetky veľké diela sú moji súčasníci,” napísal maďarský filozof Béla Hamvas niekedy v polovici 20. storočia. Klíčové dielo dramatika Imre Madácha *Tragédia človeka* vzniklo v malej slovenskej obci Dolná Strehová v 50. rokoch 19. storočia, daleko od hlavných dejisk svetových dejín, ale je to náš súčasník. Madách skúmal vplyv ľudských ideológií na človeka, ich vzťah v meniacom sa čase a priestore. Jeho dielo v podstate tvrdí, že všetky ideológie, ktoré ľudstvo vyprodukovalo a v budúcnosti vypro-

dukuje, môžu byť akokoľvek dobromysel'né, veľkolepé, pôvabné a úspešné, nosia v sebe hrozbu skazy.

Iný maďarský filozof, János Salamon v jednej svojej knihe cituje anglického spisovateľa Thomasa Carlylea, ktorý sa raz dostal do výmeny názorov s pragmatickým podnikateľom. Ten odmieta akýkoľvek význam ideológií na život človeka, na čo Carlyle poznamenal, že žil raz jeden človek menom Rousseau, ktorý napísal knihu plnú ideí. Druhé vydanie tejto knihy viazali do kože tých, ktorí sa tomu prvemu vysmievali.

Madách bol odvážny v tom, že spájal ideológie minulosti, súčasnosti a budúcnosti a poukázal na ich problémy veľmi citlivu a originálne. Spájal hlboké filozofické myšlienky a kultúrne dedičstvo so sviežim štýlom, jemným humorom a kritickým vnímaním rýchlo sa modernizujúceho sveta. Zaväzuje to aj súčasného umelca, ktorý chce s jeho dielom pracovať seriózne a zodpovedne.

Doterajšia tvorba Gábora Gyenesa je rôznorodá. Jeho prvé práce zobrazovali odcudzenosť veľkomesta s prvkami žánrov sci-fi a hororu. V ďalšej etape svojej tvorby sa venoval experimentovaniu s farbami a formami a vo svojich novších prácach hľadá alternatívne možnosti krajinomaľby, pričom sa zaujíma aj o land art. Paralelne s touto tvorbou je aktívny aj ako knižný ilustrátor a v tejto oblasti si vytvoril nezameniteľný štýl, ktorý vo veľkej mieri čerpá z populárnej kultúry.

Rôzne etapy a druhy tvorby Gábora Gyenesa spája najmä filozofický pohľad na svet a umenie. Myšlienka a forma navzájom čerpajú zo seba a autore skúsenosti s ilustrovaním organicky zapájajú do jeho sveta aj text.

Nová výstava Gábora Gyenesa nadväzuje jednak na jeho ilustračnú tvorbu, ale aj na jeho ostatné diela skúmajúce najmä vzťah človeka so svojím prostre-

dím. Diela výstavy vychádzajú zo známych citátov zo svetoznámej Madáchovej drámy *Tragédia človeka*, ktoré zasadzujú do spoločenskej situácie súčasnosti, pri použití slušnej dávky satirických prvkov. Gyenes spája scénu o zvrátených pomeroch neskorej antiky s neobmedzeným internetovým pornom, kresťanský fundamentalizmus stredoveku s novodobým fanatickým islamom či biblické vyhnanie z raja s aktuálnymi plánmi ľudstva na dobytie Marsu. Attenborough, Trump či Putin sa stávajú postavami satirického ko-

míksu, ktorý znepokojujúco poukazuje na stálu prítomnosť nebezpečných ideológií, ktoré sa pretavujú do praxe a menia naše životy a našu planétu. Odkazy na populárnu kultúru otvárajú nové perspektívy pre Madáchov svet, ktorého scény ako keby boli epizódami kultového sci-fi seriálu Netflixu *Black Mirror*.

Zoltán Szalay, máj 2023

Gábor Gyenes THE TRAGEDY OF MAN

June 1 – 30
curator Zoltán Szalay

*1984 Košice
Slovak visual artist, pedagogue and editor
lives and works in Vojka nad Dunajom

Black Mirror in Dolná Strehová

"All great works are my contemporaries," the Hungarian philosopher Béla Hamvas wrote sometime in the mid-20th century. The key work of the playwright Imre Madách, *The Tragedy of Man*, was created in the small Slovak village of Dolná Strehová in the 1850s, far from the main events of world history, but it is our contemporary. Madách investigated the influence of human ideologies on people, their relationship in changing time and space. His work essentially argues that all ideologies that humanity has produced and will produce in the future, however benevolent, magnificent, graceful and successful they may be, carry the threat of destruction within themselves.

Another Hungarian philosopher, János Salamon, in one of his books quotes the English writer Thomas Carlyle, who once had an exchange of views with a pragmatic businessman. He rejected any relevance of ideologies to human life, to which Carlyle

remarked that there once lived a man named Rousseau who wrote a book full of ideas. The second edition of this book was bound in the skins of those who mocked the first one.

Madách was brave in that he combined the ideologies of the past, present and future and pointed out their problems in a very sensitive and original way. He combined deep philosophical ideas and cultural heritage with a fresh style, gentle humour, and a critical perception of a rapidly modernizing world. It also obliges the contemporary artist who wants to work seriously and responsibly with his work.

Gábor Gyenes' work is diverse so far. His first works depicted the alienation of big city with elements of the sci-fi and horror genres. In the next stage of his work, he devoted himself to experimenting with colours and forms, and in his newer works he looks for alternative possibilities of landscape painting, while he is also interested in land art. In parallel with this work, he is also active as a book illustrator, and in this field he has created an

unmistakable style that draws heavily on popular culture.

The various stages and types of work of Gábor Gyenes are mainly connected by a philosophical view of the world and art. Thought and form draw from each other, and the author's experience with illustration organically integrates the text into his world.

The new exhibition of Gábor Gyenes is a continuation of his illustration work, but also of his other works exploring, in particular, the relationship between man and his environment. The exhibition works are based on well-known quotes from Madách's world-famous drama *The Tragedy of Man*, which they place in the current social situation, using a fair number of satirical elements. Gyenes

combines the scene about the perverse relationships of late antiquity with unlimited Internet porn, the Christian fundamentalism of the Middle Ages with modern-day fanatical Islam, or the biblical expulsion from Paradise with humanity's current plans to conquer Mars. Attenborough, Trump, or Putin become the characters of a satirical comic, which alarmingly points out the constant presence of dangerous ideologies that are translated into practice and change our lives and our planet. References to popular culture open up new perspectives for Madách's world, whose scenes look like episodes of the cult Netflix sci-fi series *Black Mirror*.

Zoltán Szalay, May 2023

Ida Vychodilová

ODTLAČKY DUŠE

31. august – 29. september
kurátorka Ľuba Suchalová Harichová

*1953 Spišská Sobota
slovenská textilná výtvarníčka
žije a tvorí v Bratislave

Výstava Idy Vychodilovej v Galérii 19 je výberom autorkinej celoživotnej tvorby v oblasti textilného umenia i experimentovaním so smaltom. Ida Vychodilová je skromná, útla žena, ktorá v procese tvorby najprv prežíva *horror vacui*. Potom dostane

„krídla“. Otvorí všetky trináste komnaty. Vrství farby rúna, seká, šije, zapletá, pohráva sa s kovom, plastom. Trpezivo ukladá jemné chumáčiky vlny jednu vedľa druhej. Pomaly vzniká unikátna tapiséria arttex – technika spracovania ovčieho rúna suchou technikou v nekonečnej farebnosti a konečnou špeciálnou úpravou na počítačom riadenom stroji. Mapovanie prierezu jej tvorby je veľké a tajomné dobrodružstvo.

Vo voľnej textilnej tvorbe jednoznačne deklaruje expresívnu abstraktnú vizualizáciu. Predovšetkým veľkorozmerné vertikálne závesné tapisérie (*Na kopci pod lipou*, triptych *Meditácia, Genius loci*), kde dominuje postavenie farby ako utilitárny výrazový fenomén. Okamžite sa dostaví moment tvarovej kompaktnosti. Každý obraz je svojbytným subjektom s vlastnou vnútornou logikou (*Za súmraku*, *Cestou necestou...*). Viackrát variovanou myšlienkovou (*Vodopád*, *Pramen*).

Umenie je pretváranou, formovanou obrazovou subjektivizovanou skutočnosťou. Počiatočný zdanlivý luxus nevedomosti sa zmenil na luxus vnútra s odtlačkami duše (*Pri kríži*, *Pod hladinou*, *Chlad*).

Ida Vychodilová vyštudovala grafiku, ale celoživotné úsilie nasmerovala na textilnú tvorbu. Osudové bolo stretnutie s umelkyniami v textilnej továrnii v obci Tôň v roku 1998 v provizórnych priestoroch, takmer squatterského prostredia, kde vládla absolútна volnosť, vznikali prvé abstraktné diela, kde si samy miešali vlastné tóny farebného spektra hebkého ovčieho rúna. Bohémska práca však vytiahla druhú vrstvu. Veľmi rada dotvára tapisérie i menšie objekty ručným šitím. S oblubou skúma geometrické tvary. Šije výraznými niťami, pridáva výseky (*Živly*). Ojedinele používa aj iné priečladné technické materiály, ktoré étericky prevzdušňujú hmotu vlny a kov. Prelína jednotlivé plochy tenkých plátkov ovčieho rúna, lavíruje do nečakaných kompozícií (*V krajinе snov*). Premieňa klasickú podobu závesného objektu. Experimentuje,

objekt vstupuje do priestoru (*Herečka*). Prvotný záujem sú drobné textilné obrazy, objekty, miniatúry. Tvorí ich s vásňou, rešpektom ku klasickým textilným technikám, ktorými sa nedá „zošnúrovať“. Oblúbeným prvkom je guľa. Trpežlivo vrstvená, lepená, spájaná, rezaná. Schopnosť vlákna, ktoré vo svojom priereze ukazuje pikantnosť farebnosti (*Zázračná planéta*).

Tematické každoročné výstavy T x T, na ktorých sa zúčastňuje od roku 1998, uchopuje s profesionálou väšňou a pokorou. Kladie si filozofické otázky o živote, o pôsobení muža a ženy (*Mars či Venuša*). Sú to trojrozmerné objekty voľne vystavené v priestore galérie.

Od roku 2017 sa rozhodla vyskúšať ojedinelú techniku smaltu v Dílně uměleckého smaltu na severnej Morave.

V uvoľnenom, slobodnom prostredí ateliéru mieša pigmenty, prelieva ich na kovové platne, ktoré žiarom 833 stupňov menia farbu i konzistenciu. Vznikajú abstraktné diela s rôznou pastóznosťou, ktorá spôsobuje krakeláciu plochy. Zdá sa to jednoduché, ale každá vlnka či bodka má za sebou celoživotný odtlačok duše. A nie je čiara ako čiara. Táto má za sebou všetky vnútorné pocity. Lásku, bolest', radosť, strach, smiech a ruky, čo vedia. Prečo je to tak?

Pretože Ida Vychodilová vie!

Luba Suchalová Harichová, august 2023

Ida Vychodilová PRINTS OF SOUL

August 31 – September 29
curator Luba Suchalová Harichová

*1953 Spišská Sobota
Slovak textile artist
lives and works in Spišská Sobota

The exhibition of Ida Vychodilova in the Gallery 19 is a selection of the author's lifelong work in the field of textile art and experimentation with enamel. Ida Vychodilová is a modest, thin woman who first experiences the horror vacui in the process of creation. Then she gets 'wings'. Opens all thirteen chambers. Layers colours of fleece, cuts, sews, braids, plays with metal, plastic. She patiently lays fine tufts of wool side by side. A unique art-tex tapestry is slowly being created – a technique of processing sheep's fleece using a dry technique in infinite colours and a final special modification on a computer-controlled machine.

Mapping the cross-section of her work is a great and mysterious adventure. In free textile work, she clearly declares an expressive abstract visualization.

Above all, large-scale vertical hanging tapestries (*On a hill under a lime tree*, triptych *Meditation*, *Genius loci*), where colour dominates as a utilitarian expression phenomenon. The moment of shape compactness immediately shows-up. Each image is an individual subject with its own internal logic (*At dusk*, *On the road non-road...*). With a several times varied idea (*Waterfall*, *Spring*). Art is a transformed, formed pictorial subjectivized reality. The initial seeming luxury of ignorance has turned into the luxury inside with imprints of the soul (*At the cross*, *Under the surface*, *Cold*).

Ida Vychodilová studied graphics, but directed her lifelong efforts to textile creation. A fateful meeting with female artists in a textile factory in the village of Tôň in 1987, in makeshift premises, almost a squatter

environment, where absolute freedom reigned, the first abstract works were created, where they themselves mixed their own tones of the colour spectrum of soft sheep's fleece.

But bohemian work brought out the second layer. She likes very much to finish tapestries and smaller objects by hand sewing. She likes to explore geometric shapes. She sews with distinctive threads, adds cutouts (*Elements*). She rarely uses other transparent technical materials that ethereally aerate the mass of wool and metal. She interweaves the individual surfaces of thin slices of sheep's fleece, creates unexpected compositions (*In the land of dreams*). She transforms the classic form of a hanging object. She experiments, the object enters the space (*Actress*).

Primary interest is small textile paintings, objects, miniatures. She creates them with passion, respect for classic textile techniques that she cannot be 'laced' by. A favourite element is the sphere.

Patiently layered, glued, joined, cut. The ability of a thread that in its cross-section shows the piquancy of colour (*Wonderful planet*).

Thematic annual exhibitions T x T, in which she has participated since 1998, she grasps with professional passion and humility. She asks herself philosophical questions about life, about the actions of men and women (*Mars or Venus*). They are three-dimensional objects freely displayed in the gallery space.

Since 2017, she decided to try the unique enamel technique in the Artistic Enamel Workshop in Northern Moravia.

In the relaxed, free environment of the studio, she mixes pigments and pours them on metal plates that, at a glow of 833 degrees, change their colour and consistency. Abstract works that have different pastiness are created, which causes the surface to crackle. It seems simple, but every little wave or dot has a lifelong imprint of the soul behind it. And there is no line like a line. This one has all the feelings behind itself. Love, pain, joy, fear, laughter and hands that can.

Why is that so?

Because Ida Vychodilová can!

Luba Suchalová Harichová, August 2023

Róbert Fulek RAŇAJKOVÉ LODE

8. – 29. september
kurátor Pavel Choma

*1980 Čadca – †2022 Bratislava
slovenský vizuálny umelec

foto archív autora

Príbeh vedúci k výstave vznikol pred rokom. Majitelia Galérie 19 mi ponúkli pripraviť výstavu v priestore, v ktorom realizujú zaujímavý program – Pedagóg a študent. Návrh som prijal spontánne. Počas pôsobenia v školstve som stretol veľa výborných študentov. Rozhodol som sa však predstaviť Roba Fuleka, ktorý absolvoval vysokú školu v roku 2006.

Robo patril k silnej generácii mojich študentov okolo roku 2004. Veľmi dobre pôsobil v praxi. Po tiažkej chorobe zomrel v januári 2022.

Raňajkové lode?

Táto výstava nie je iba spomienkou na Roba. Je to jeho odkaz a výzva k dobrým vzťahom a k vzájomnosti. Vzájomnej úcte medzi študentmi a pedagógmi, priateľmi, spolupracovníkmi. Viacerí sme sa stretli pri tvorbe výstavy a spolu sme si vytvorili priestor pre hru.

Priestor, kde sa hrá fair play.

Predstavujeme si, že Robo je tu a je náš spoluhráč. Hráme spolu s ním a chceme pokračovať v jeho odkaze. Vnímame jeho zaujatie, talent, nadhľad, humor a priateľstvo.

Raňajkové lode sú Robove rána so spolužiakmi a najmä s Petrom Liškom. Spolu tvorili tandem, ktorý každý deň, znova a znova, začínal nekonečné tvorivé hry. Tvorba bola pre nich najľahšia vec na svete.

Vystavený objekt je zrekonštruovaný objekt – Diplomová práca z roku 2006 – Interaktívny objekt v grafickom dizajne, laserová inštalácia.

Pavel Choma, september 2023

Róbert Fulek

BREAKFAST SHIPS

September 8 – 29
curator Pavel Choma

*1980 Čadca — †2022 Bratislava
Slovak visual artist

The story leading to the exhibition was created a year ago. The owners of the Gallery 19 offered me to prepare an exhibition in the space in which they implement an interesting program – Teacher and Student. I accepted the proposal spontaneously. During my time in education, I met many excellent students. However, I decided to introduce Rob Fulek, who graduated from the college in 2006. Robo belonged to the strong generation of my students around 2004. He worked very well in practice. He died in January 2021 after a serious illness.

Breakfast ships?

This exhibition is not only a memory of Robo Fulek. It is his message and call for good relations and mutuality. Mutual respect between students and teachers, friends, colleagues. Several of us met each other during the creation of the exhibition and together we allowed ourselves a space for play.

A space where fair play is played.

We imagine that Robo is here and is our teammate. We play along with him and want to continue his legacy. We perceive his interest, talent, insight, humour, and friendship.

Breakfast ships are Robo's mornings with his classmates and especially with Peter Lišek. Together they formed a tandem that every day, again and again, started never-ending creative games. Creation was the easiest thing in the world for them.

The object on display is a reconstructed object – Diploma thesis from 2006 – Interactive object in graphic design, laser installation.

Pavel Choma, september 2023

Klaudia Kosziba

SVÄTENIE HÚB

6. október – 2. november
kurátorka Alexandra Tamásová

*1971 Šala

slovenská maliarka a pedagogička
žije a tvorí v Bratislave

Zdá sa, že Klaudia Kosziba sa cíti doma vo sfére nejasnosti. Figúry a príbehy na jej maľbách nikdy nie sú jednoznačné. Je jej blízke všetko to, čo je „medzi“: súmrak ako čas medzi dňom a nocou; hmla, oblaky; textúra zvláštnych aj všedných povrchov, „zazoomovaná“ do detailu, ktorý znemožňuje spraviť si predstavu o celku; detail vytrhnutý z kontextu, niekedy aj z konkrétneho pozadia; výjavy prekryté vrstvou času, obrastené plesňou, zapadané prachom, vyblednuté ako dávna spomienka.

Na príznačne „jesennej“ výstave predstavuje autorka výber z najnovších prác, ktorých námetom sú huby. Na výtvarnej scéne figurujú huby už niekoľko rokov ako „hot“ téma. Skúma sa podhubie ako potenciálny ekologický materiál budúcnosti; vzťahy medzi hubami a stromami v lese slúžia ako

modelový príklad vzájomnej previazanosti všetkého so všetkým; huby chápeme ako fenomén, ktorý prekračuje binárne uvažovanie o svete. Patria medzi ne mikroorganizmy, vďaka ktorým funguje naše trávenie alebo plesne, ktoré môžu byť pre nás toxicke, ale aj chutné, či dokonca život zachraňujúce.

Koszibu zaujíma emócia, atmosféra, ale aj samotný povrch a technická stránka maľby. Preto keď maľuje huby, testuje všetky možné uhly pohľadu, mierky aj zaostrenia. Skúma estetické kvality plodníčkovozných hub ako repetitívnu, a predsa nekonečne variabilnú hru rôznych tvarov a odieňov. Občas je pôvodný motív takmer nespoznatelný a nám sa zdá, akoby sme nazerali do nadzemského či podmorského priestoru žiaraceho zvláštnym svetlom, v ktorom sa hmýria éterické tvary medúz, bublin alebo duši pripravených inkarnovať sa. Inokedy sa plodnice mäsiť rozdrapujú a svojou štavnatostou evokujú vulvu, resp. vnútorné orgány a sú ľahostajne hrozivé svojou nepochopiteľnou inakosťou. A napokon vidíme huby ako dôverne známe, „domácke“ objekty – čerstvo pozbierané jedlé kuriatka, hríby smrekové, dubové či kozáky sú vystavené na stole, alebo sa sušia nakrájané na plátky a naukladané na kartóne.

Klaudia Kosziba vzdáva poctu hubám, ktoré samy osebe sú asi najtrefejším stelesnením neukončenosťi, procesuálnosti, prestupovania hraníc. Cez svoje Svätenie hub nám naznačuje, že možno práve toto sú kvality, ktoré by sme si mali ceníť viac než klasicistický či racionalistický model sveta s jasnými kontúrami, kde je všetko roztriedené a klasifikované. Spolu s hubami sa tu odohráva svätenie neistoty a nejednoznačnosti.

Alexandra Tamásová, september 2023

Miesto výskytu/ Place of occurrence, 2019

Klaudia Kosziba

SANCTIFICATION OF FUNGHI

October 6– November 2
curator Alexandra Tamásová

*1971 Šal'a

Slovak painter and pedagogue
lives and works in Bratislava

Klaudia Kosziba seems to feel at home in the realm of ambiguity. The figures and stories in her paintings are never clear-cut. She is fond of all that is "in-between": twilight as the time between day and night; fog, clouds; the texture of strange as well as mundane surfaces, zoomed into a detail that makes it impossible to get an idea of the whole; a detail taken out of context, sometimes even out of a specific background; scenes covered with a layer of time, covered with mould, covered with dust, faded like a distant memory.

In a characteristically 'autumn' exhibition, the artist presents a selection of her latest works based on mushrooms. Mushrooms have been a "hot" topic on the art scene for several years. The mycelium is being explored as a potential ecological material of the future; the relationships between mushrooms and trees in the forest serve as a model example of the interconnectedness of everything with everything; mushrooms are understood as a phenomenon that transcends binary thinking about the world. These include microorganisms that make our digestion work; or fungi that can be toxic to us, but also tasty or even life-saving.

Kosziba is interested in emotion, atmosphere, but also in the surface and the technical aspect of painting. Therefore, when she paints mushrooms, she tests all the possible perspectives, and variations of

scale and focus. She explores the aesthetic qualities of the fruiting bodies of wood-decaying fungi as a repetitive yet infinitely variable play of different shapes and shades. At times, the original motif is almost unrecognizable, and we seem to be peering into an otherworldly or underwater space glowing with a strange light in which the ethereal shapes of jellyfish, bubbles, or souls ready to incarnate shimmer. At other times, the fleshy fetuses squish and evoke the vulva or internal organs with their succulence and are indifferently menacing in their incomprehensible otherness. Finally, we see mushrooms as familiar, 'domestic' objects – freshly picked edible chanterelles or porcini mushrooms are displayed on a table, or sliced, dried and stacked on a corrugated cardboard box.

Klaudia Kosziba pays homage to the fungi, which are themselves perhaps the most apt embodiment of incompleteness, processuality, and boundary traversal. Through her *Sanctification of Fungi* she suggests that perhaps these are the qualities we should value more than the classicist or rationalist model of the world with clear contours, where everything is compartmentalized and classified. Along with the mushrooms, there is a celebration of uncertainty and ambiguity.

Alexandra Tamásová, September 2023

Tereza Darášová STEHOVKA

9. október – 2. november
kurátorka Emőke Vargová

*2002 Bratislava
mladá slovenská vizuálna umelkyňa
žije a tvorí v Stupave

foto archív autorky

Napriek faktu, že je zatiaľ iba mladučkou, začínajúcou autorkou, jej tvorba a rozmýšľanie vykazujú veľmi zreteľné znaky jedinečnosti. Jedinečnosti, ktorá v sebe nesie, naštastie, aj prvky nezrelosti, prevažne v intuitívnej rovine tvorby, akejsi snovej, nevyspekulovanej nevedomosti a rôznych odlišných kokteilov vlastností, aké možno vyhľadávať profesionálneho

umelca, vyžadujú sa od neho alebo sa u neho predpokladajú. Asi to môže vyznievať ako nepresvedčivý argument, pre mňa však jej odporučenie vystaviť ju v priestoroch neoficiálnej garáže Galéria 19 bolo jednoznačné z niekoľkých dôvodov.

V prvom rade je to Terezin talent a zvláštna výprofilovanosť, ktorá sa u nej prejavila hned' od začiatku štúdia. Neviem, či to je dobré alebo zlé pre ňu samu, ale s týmto súvisí aj moja osobná sympatia k jej tvorbe.

Z čisto praktických dôvodov, podľa jej vyjadrenia, sa jej zaujatost' procesmi tvorby vyvinula tak, že sa začala venovať spracovaniu zdrojového materiálu, ktorý nadväzuje na odkazy a symboliku tradičnej slovenskej textilnej a remeselnej kultúry. Ako inšpirácia jej najviac slúžia historické výšivky, rôzne druhy odevov, kútých plachiet a vzorkovníky. Vyšívanie je náročný proces, výzva, ktorá preverí trpežlivosť a schopnosť vedieť

si udržať dosť dlho základnú myšlienku, východisko: „Prečo to vlastne robím...?“, a to aj v prípade, ak sa proces realizácie skracuje vďaka strojovému šitiu, ktoré strieda s ručnou prácou. Táto zmodernizovaná materializácia myšlienok do príbehov súčasného človeka, kolážovanie kontrastujúcich podnetov sú v akomosi rozpoře s jemnosťou a spôsobom spracovania. Využívanie tohto spôsobu tvorby nie je ojediné v slovenskom umení.

Čo je však vždy iné, okrem toho, že spracováva výhradne vlastné osobné zážitky, je fakt, že afinita k materiálom sa nedá len tak predstierať. Tereza vníma ich hodnoty a významy, s ktorými pracuje a spája ich do nových celkov. Táto citlivosť nie je náhodná a izolovaná. Výšivky považujem za odvážnu predzvest' jej schopnosti do budúcnia aj v tomto ohľade.

Tereza tvorí priestorové závesné obrazy, ale aj transformuje klasické domáce doplnky textilného charakteru do niečoho nového. Chcete sa ich dotknúť, lákajú svojim povrchom, nenápadnými doplnkami, textom a prihovárajú sa aj vďaka stratégii, ktorá ráta s fenoménom zhutnejnej histórie v použitých komponentoch. Ide o tichú komunikáciu cez drobnú plastickú spoved'. Navádzajú k dotyku niečoho primárne ľudského. Nie vždy je jednoznačne naznačený dej, niekedy pracuje len s opakováním, multiplicitou každodennosti a jej krásy. Tú strieda des, mládežnícka väšeň a občas otravné slogany nezlomného presvedčenia, ktoré sa vás hocijako, ale dotknú. Jej predstavivosť' je iná, vzbudzuje otázky, nenápadne a nevtieravo prekvapuje.

Akosi s tým ratám, že budeme na ňu zvedaví....

Emőke Vargová, október 2023

Tereza Darášová

EMBROIDERY

October 9 – November 2
curator Emőke Vargová

*2002 Bratislava
young Slovak visual artist
lives and works in Stupava

Tereza Darášová is a student of the Department of Painting at VŠVU in Bratislava, bachelor's degree. So far, she has completed two preparatory years, and next semester she will participate in the atelier internship of Josef Bolf, MFA at the Prague AV.

Despite the fact that she is still only a young, beginning author, her work and thinking show very clear signs of uniqueness. Uniqueness, which, fortunately, also contains elements of immaturity, mainly in the intuitive level of creation, a kind of dreamlike, non-speculated ignorance and various cocktails of qualities, such as perhaps distinguish a professional artist, are required of him or are expected of him. It may sound like an unconvincing argument, but for me, my recommendation to exhibit her in the unofficial garage of Gallery 19 was clear for several reasons.

First of all, it is Tereza's talent and special profile, which manifested itself right from the beginning of her studies. I don't know if it's good or bad for her, but my personal sympathy for her work is also related to this.

For purely practical reasons, according to her statement, her preoccupation with creative processes developed in such a way that she began to devote herself to the processing of source material, which follows the links and symbolism of traditional Slovak textile and craft culture. Historical embroideries, various types of clothing, corner sails and sample books serve her as inspiration. Embroidery is a difficult process, a challenge that tests patience and the ability to keep the basic idea, the starting point for a long time: "Why am I actually doing this...", even if the realization process is shortened thanks to machine sewing, which alternates

with manual work. This modernized materialization of ideas into the stories of contemporary people, the collage of contrasting stimuli, are somehow contradictory in the subtlety and method of processing. The use of this method of creation is not unique to Slovak art.

However, what is always different, apart from the fact that she processes exclusively her own personal experiences, is the fact that affinity with the material cannot simply be faked. Tereza perceives their values and meanings, with which she works and combines them into new units. This sensitivity is not random and isolated. I consider the embroideries to be a courageous herald of her future abilities in this regard as well.

Tereza creates three-dimensional hanging paintings, but also transforms classic home accessories of a textile nature into something new. You want to touch them, they are attractive with their surface, inconspicuous accessories, texts, and they speak to each other thanks to a strategy that counts the phenomenon of compacted history in the components used. It is a silent communication through a small plastic confession. They suggest touching something primarily human. The plot is not always clearly indicated, sometimes she only works with repetition, the multiplicity of everyday life and its beauty. It is alternated with fear, youth passion and sometimes annoying slogans of unbreakable conviction, which somehow touch you. Her imagination is different, it raises questions, it subtly and unobtrusively surprises.

Somehow, I bet that we'll be curious about her...

Emőke Vargová, October 2023

Peter Župník K OBRAZU MÔJMU

4. november – 20. december
kurátor Juraj Mojžiš

*1961 Levoča
slovenský fotograf
žije a tvorí v Levoči

foto Vladimír Yurkovic

TOTO JE FAJKA, ALEBO METAFORA FOTOGRAFICKÉHO OBRAZU PETRA ŽUPNÍKA

Prvý text o Petrovi Župníkovi som napísal pred dvanásťmi rokmi. Zhodou okolností rovnako súvisí s metaforou, presnejšie s iróniou paradoxu prikoreného metaforou. Text vychádzal a vlastne sa aj furt točil okolo – názvom ozvláštneného – Župníkovho fotografického obrazu *Oklamaná ryba* s vročením 1982 – 2023. Pripomienim, akými očami som – napokon nie tak dávno – pozeral na *Oklamanú rybu*. (...) „Tá fotografia vie rozprávať príbeh o chytenej rybe, čiže o rybárskom úlovku. Ide o príbeh úlovku požehnanej veľkosti ryby druhu pstruhovitého, ktorá uviazla v rozbitom okne. (...) Oklamaná ryba je kapitálny úlovok a je to aj úctyhodný zážitok z čias agónie husákovskej normalizácie reálneho socializmu. (...) Lenže Župníkov artefakt predpokladá najmä

znepokojujúce zamyslenie sa a rafinovanú interpretáciu sémantickej roviny absurdného obrazu. Obrazu kaťkovskej situácie, v ktorej neplatiat dobre strážené zóny sémantickej hluchoty ani slepoty.“

(...) Vari najznámejším spomedzi Magrittových diel je obraz, na ktorom maliar pod precízne zobrazenou fajkou – vlastnou rukou – namaľoval textové tvrdenie: *Toto nie je fajka*. Písal sa rok 1929 a majster tento svoj výtvar nazval *Zrada obrazov*.

(...) Fotografický obraz *Rozhovor s vetrom* má vročenie 1988 – 2010 a ide o jednu z autorových tzv. dokumentovaných fotografií. Zároveň ide o potvrdenie – nazdávam sa, že vhodného – označenia tvorby Petra Župníka. Čiže ide o pokus zadefinovať metódu vytvárania jeho fotografických obrazov ako decentnej intervencie do obrazového univerza vlastných obrazov. (...) Decentné intervencie i špecifické dialógy fotografických obrazov Petra Župníka však majú svoj začiatok v *Praformánoch umenia* Karla Blossfeldta (1865 – 1932) zo začiatku 20. storočia.

(...) Rovnako sa pozérám na Župníkom potvrdené pokračovanie či pretrvávanie duše magrittovského popierajúceho tvrdenia. Totiž, keď sa na kuchynskom stole pozreli na Župníka elegantné tvary zrej papriky, fotograf v nich videl kráčajúceho slona. Jednoducho povedané, elegantné tvary malého plodu sa stotožnili s mohutnými tvarmi dnes najväčšieho suchozemského tvora na planéte. Ked' vzápäť vyidené tvary objali kultúrne konotácie, fotografický obraz dostal názov *To nie je slon*.

(...) Na čo sa teda pozérám? Na metaforu času v meniacej sa vizualite sveta? Alebo na metaforu priestoru či na divákovu komunikáciu s ním? Alebo na hru interpretácií, ktorá sa začala prvým knižným vydaním Blossfeldtových *Praformiem umenia* v roku 1928?

(...) Pozerám sa na dva Župníkove fotografické obrazy. Prvý nazval *O živote* a má vročenie 1985 – 1989, druhý pomenoval *Dialóg tvarov* s vročením 1989 až 1991. Čiže pozerám sa na tridsať rokov starý Župníkov uhol pohľadu na takmer dva tucty drobných, zväčša zošúverených malých jablčok rozsypaných po bielej rovnej ploche. A na uhol pohľadu hodnom oku Picasso či Braqua z čias ich vynálezcovského kubistického dobrodružstva. V druhom prípade sa pozerám na rozprávané tvary kamennej gule, ihlanu sklene-

nej pyramídy na nádvorí Louvru a na pozdĺžne priečelia jedného krídla zámku francúzskych kráľov v Paríži ešte v jeho nevyumývanej podobe.

(...) Veruže zvláštnou je metafora na dosah ruky. Zvláštne originálny je aj autor fotografických obrazov zvláštne melancholických, ale tvrdohlavo vidiacich, že toto nie je fajka.

Juraj Mojžiš, september 2022

Peter Župník CREATED IN MY OWN IMAGE

November 4 – December 20
curator Juraj Mojžiš

*1961 Levoča
Slovak photographer
lives and works in Levoča

THIS IS A PIPE, OR A METAPHOR FOR PETER ŽUPNÍK'S PHOTOGRAPHIC IMAGE

I wrote the first text about Peter Župník twelve years ago. Coincidentally, it is also related to metaphor, more precisely to the irony of a paradox peppered with metaphor. The text came out and, in fact, continued to revolve around - with the name made special – Župník's photographic image *The Deceived Fish* dated 1982 – 2023. I will remind you with what eyes I – after all, not so long ago – was looking at *The Deceived Fish*. (...) "That photograph can tell a story about a caught fish, that is, about a fisherman's catch. This is the story of a catch of a blessed size trout that got stuck in a broken window. (...) The deceived fish is a capital catch and it is also a respectable experience from the agony of Husák's normalization of real socialism, (...) But Župník's artefact presupposes mainly a disturbing reflection and a cunning interpretation of the semantic level of an absurd image. An image of a

Kafkaesque situation in which well-guarded zones of semantic deafness or blindness do not apply."

(...) Probably the most famous of Magritte's works is the painting in which the painter painted the textual statement: *This is not a pipe*, under a precisely depicted pipe – with his own hand. It was 1929, and the master called his creation *The Treachery of Images*.

(...) The photographic painting *Conversation with the Wind* was created between 1988 and 2010 and is one of the author's so-called colorized photographs. At the same time, it is a confirmation – I think that it is appropriate – of the designation of Peter Župník's work. In other words, it is an attempt to define the method of creating his photographic images as a decent intervention into the visual universe of his own images.

(...) The discreet interventions and specific dialogues of Peter Župník's photographic images, however, have their beginnings in the Art forms in nature by Karel Blossfeldt (1865 – 1932) from the beginning of the 20th century.

(...) I also look at Župník's confirmed continuation or persistence of the soul of Magritte's denying statement. Namely, when the elegant shapes of ripe peppers looked at Župník on the kitchen table, the photographer saw a walking elephant in them. Simply put, the elegant shapes of the small fruit became identified with the massive shapes of today's largest land creature on the planet. When the immediately seen shapes took on cultural connotations, the photographic image was given the title *It's not an elephant*.

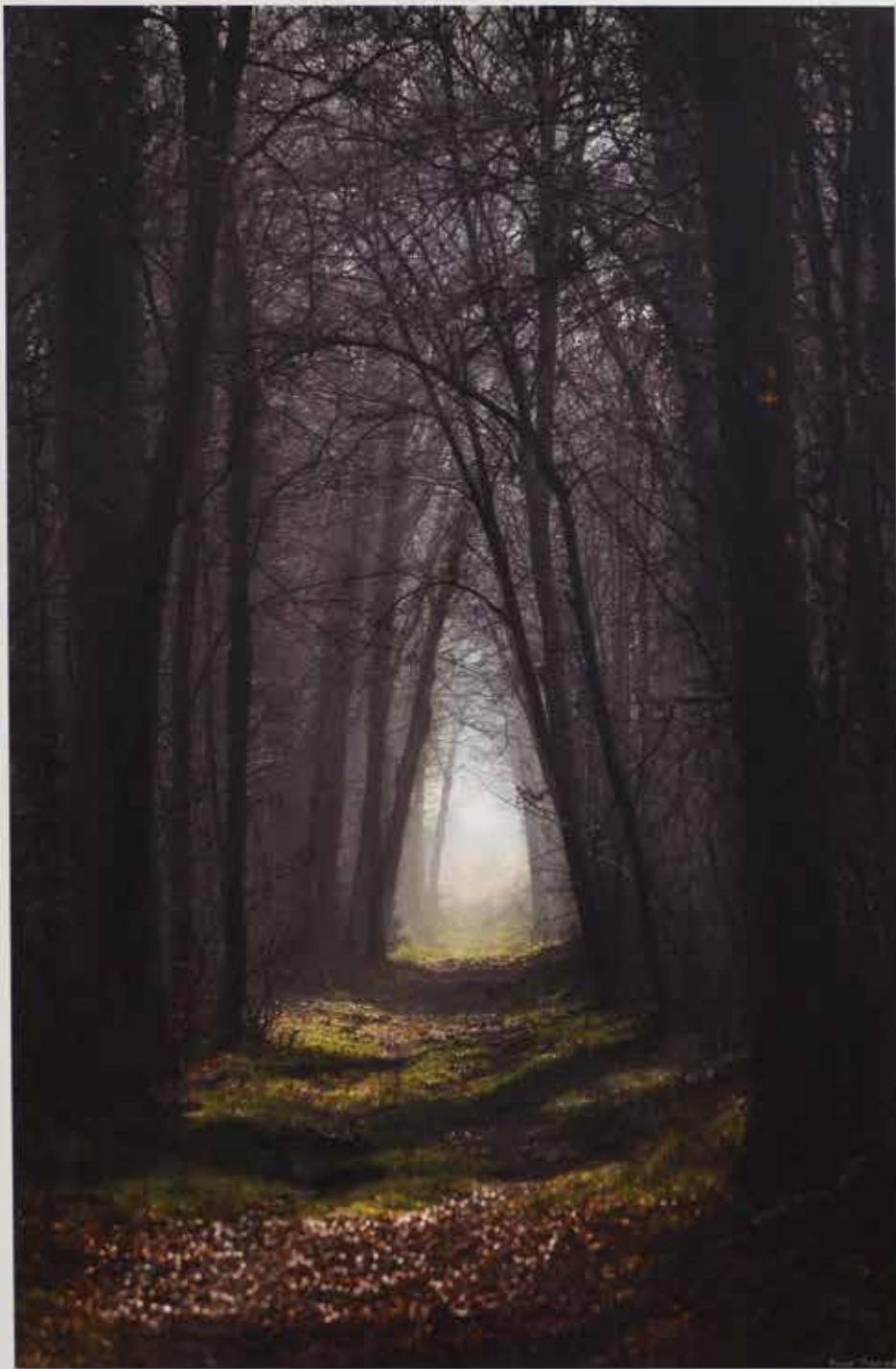
(...) So what am I looking at? At a metaphor of time in the changing visuality of the world? Or at the metaphor of space or at the viewer's communication with it? Or at the game of interpretations that began with the first edition of Blossfeldt's in the *Art Forms in Nature* in 1928?

(...) I am looking at two of Župník's photographic images. The first one he called *About life* dated

1985 – 1989, the second one he called *Dialogue of Shapes* dated 1989 – 1991. That is, I am looking at the thirty-year-old Župník's point of view at almost two dozen tiny, mostly withered small apples scattered on a white flat surface. And from a point of view worthy of the eye of Picasso or Braque at the time of their inventive Cubist adventure. In the second case, I look at the fabled shapes of the stone ball, the glass pyramid in the courtyard of the Louvre, and the longitudinal facade of one wing of the castle of the French kings in Paris, still in its unwashed form.

(...) A truly strange metaphor is at hand. The author of the strangely melancholic photographic images, but obstinately seeing that this is not a pipe, is also strangely original.

Juraj Mojžiš, September 2022

ESTATE OF ERICKA MCGOWAN

Igor Kalný KRESBY

20. november – 1. december
kurátorka Daniela Čarná

*1957 Trenčín – †1987 Bratislava
slovenský vizuálny umelec

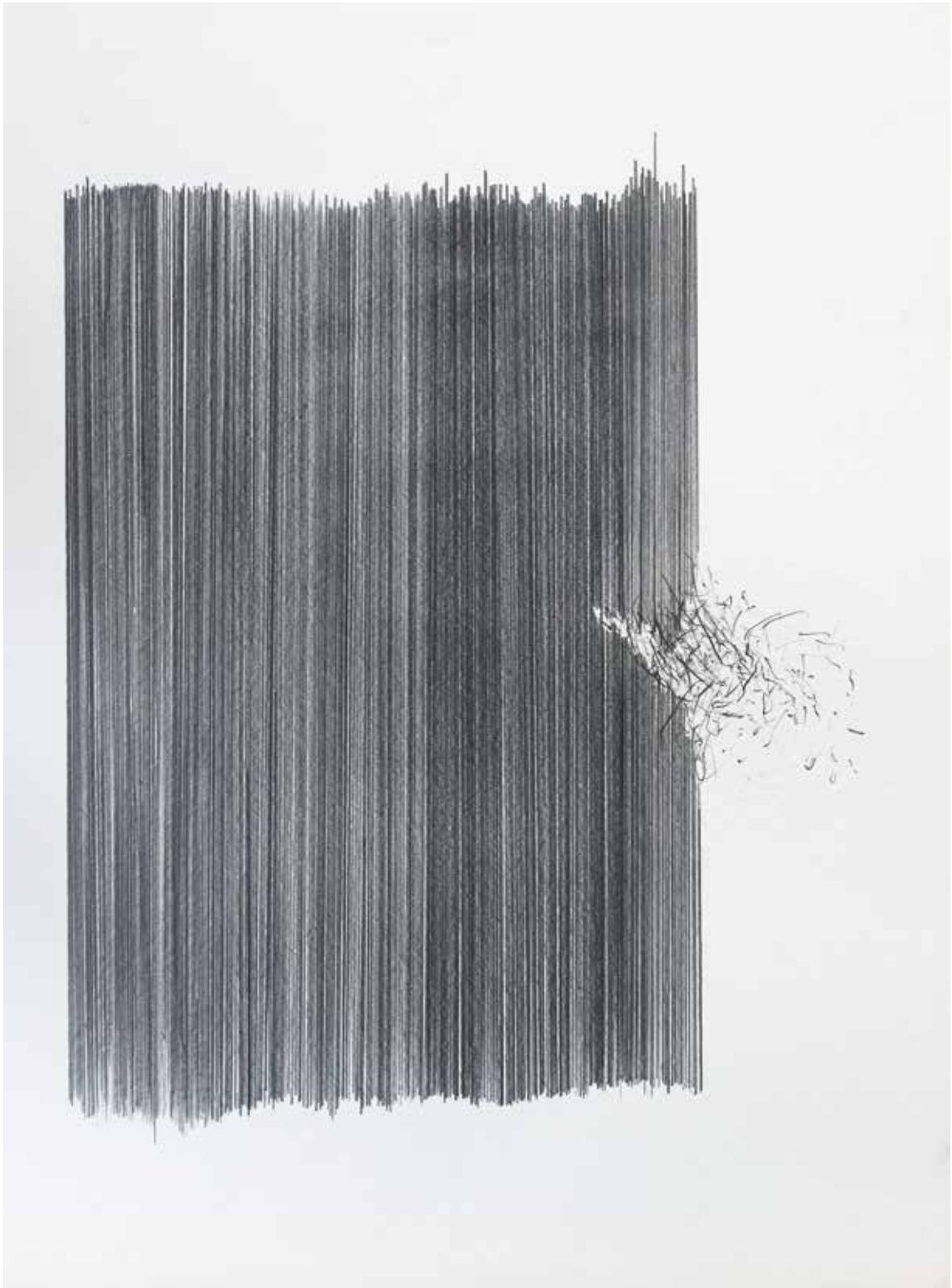
Igor Kalný patrí k výtvarníkom, ktorých tvorbu nemožno vnímať oddelenie od ich životného príbehu. Je to príbeh písaný životom prežitým v atmosfére neslobody obdobia normalizácie, príbeh hľadania, objavovania i strácania, príbeh cesty mladého človeka, pre ktorého bolo vyjadrenie tvorivého nepokoja v jeho hravosti i závažnosti naliehavou potrebou a osobitým spôsobom reflexie sveta. Igor Kalný sa stal jedným zo symbolov doby, v ktorej žil a ktorá sa nezmazateľne podpísala pod jeho osud.

Na neoficiálnu výtvarnú scénu vstupuje Igor Kalný koncom 70. rokov 20. storočia, ako dvadsaťročný, hľadajúci a voči novým podnetom otvorený autor. Jeho výtvarná cesta, ovplyvnená konceptuálnym umením, pohybujúca sa na pomedzí hudby, poézie, privátnych akcií, happeningov, malby a kresby, sa začína už v ranej mladosti. Rozsiahla tvorba Igora Kalného, pozostávajúca z niekoľkých stoviek diel, vznikala počas krátkeho, no o to intenzívnejšieho, vytrvalou tvorivou prácou

naplneného obdobia jedného desaťročia rokov 1977 až 1987. Vyprofilovala sa najmä prostredníctvom dominantného média kresby a akcie.

Igor Kalný nám zanechal svoj podpis. Nielen ako konceptuálnu hru so slovom, ale aj ako odkaz osobitého, jedinečného rukopisu – v kresbe. Kresba, v minulosti vnímaná ako pomocné médium, špecifická intimitou a spontánosťou výpovede, tvorí u Kalného plnohodnotnú a tăžiskovú polohu diela. Charakterizuje ju napätie protikladov medzi trpežlivosťou – dynamikou, uzavretosťou – extrovertnosťou, poriadkom – chaosom, geometriou – gestickosťou, vážnosťou – hravosťou, všedným – neočakávaným, konkrétnym – abstraktným, uchopiteľným – tajomným. Tie sú v rôznej miere a intenzite prítomné vo väčšine navzájom sa prelínajúcich cykloch grafík a kresieb ceruzkami, perom, tušom či tlačiarenskou farbou. Desiatky až stovky trpeživo vytváraných diel, hľadaní a rozvíjaní možností krehkého média kresby, sú zároveň uvažovaním o jej možnostiach, limitoch a presahoch. Forma rozpracovanosti, záznam procesu sa v nich stáva konečným riešením, výsledným dielom. Špecifická lyrika Kalného kresieb vychádza z jednoduchosti a úprimnosti vyjadrenia. Ich výraz netkvie natol'ko v invencii, sú skôr akousi sondou, hľadaním vlastnej cesty k podstate. Jednotlivé témy a cykly sa stávajú prostriedkami, zastaveniami na nej. Výrazným prvkom, prelínajúcim sa celou tvorbou Igora Kalného je hravosť a spontánosť, inšpirovaná pretrvávajúcou fascináciou zo sveta detskej tvorivosti, radosť z hry, objavovania a trpežlivého zaujatia.

Daniela Čarná
(z textu „Nič než umelec“ v monografii
Igor Kalný, Prešov 2008)

Igor Kalný DRAWINGS

November 20 – December 1
curator Daniela Černá

*1957 Trenčín – †1987 Bratislava
Slovak visual artist

Igor Kalný belongs to artists whose work cannot be perceived separately from their life story. It is a story written by a life lived in the atmosphere of unfreedom during the period of normalization, a story of search, discovery and loss, the story of the journey of a young person, for whom the expression of creative restlessness in its playfulness and seriousness was an urgent need and a special way of reflecting on the world. Igor Kalný became one of the symbols of the time in which he lived, and which indelibly marked his fate. Igor Kalný entered the unofficial art scene at the end of the 1970s, as a twenty-year-old searching author open to new ideas. His artistic journey, influenced by conceptual art, moving between music, poetry, private events, happenings, painting, and drawing, begins at an early age. The extensive work of Igor Kalný, consisting of several hundred works, was created during a short, but all the more intense, period of one decade filled with persistent creative work from 1977 to 1987. It developed mainly through the dominant medium of drawing and action. Igor Kalný left us his signature. Not only as a conceptual word game, but also as a legacy of a special, unique handwriting – in drawing. Drawing, in the past perceived as an auxiliary medium, characterized by the specific intimacy and spontaneity of the statement, forms a full-fledged and focal point of the work for Kalný. It is characterized by the tension

of contradictions between patience – dynamism, closedness – extroversion, order – chaos, geometry – gesture, seriousness – playfulness, mundane – unexpected, concrete – abstract, tangible – mysterious. These are present in varying degrees and intensity in most of the interweaving cycles of graphics and drawings with pencils, pen, ink, or printing ink. Dozens to hundreds of patiently created works, searching and developing the possibilities of the fragile medium of drawing are at the same time a reflection on its possibilities, limits, and overlaps. The form of elaboration, the recording of the process becomes the final solution, the resulting work. The specific lyricism of Kalný's drawings is based on the simplicity and sincerity of expression. Their expression does not lie so much in invention, they are rather a kind of probe, a search for one's own way to the essence. Individual themes and cycles become means, stops on it. Playfulness and spontaneity, inspired by the enduring fascination of the world of children's creativity, the joy of play, discovery, and patient engagement, are a prominent element that permeates the entire work of Igor Kalný.

Daniela Černá
(from the text 'Nothing but an artist' in the monograph Igor Kalný, Prešov 2008)

Dávid Kurinec

DEKOR AKO PRINCÍP ZUŠĽAČHTOVANIA

8. – 20. december
kurátor Palo Macho

*1990 Bratislava
slovenský vizuálny umelec
žije a tvorí v Bratislave

Výstava *Dekor ako princíp zušľachtovania* prezentuje dizertačnú prácu Mgr. art. Dávida Kurinca, ktorú vypracoval pod vedením docenta Pala Macha na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Zaobráva sa problematikou dekorovania úžitkových predmetov v rámci histórie a spôsobmi, ktorými by mal tento proces prebiehať v súčasnosti.

Ako hlavný princíp dekorovania sa počas dejín javí napodobňovanie prírody. Do 19. storočia sa dodržuje prostredníctvom formálneho napodobňovania prírody, napríklad pomocou rastlinného ornamentu. Koncom 19. storočia sa začína tento princíp pretvárať a ornament sa prispôsobuje svojmu účelu, začína byť štylizovaný. Hľadajú sa tiež hlbšie a všeobecnejšie spôsoby napodobňovania prírody prostredníctvom geometrického ornamentu.

V prvej polovici 20. storočia prichádza k prudkej transformácii tohto princípu v podobe Bauhaus štýlu a jeho kladenia dôrazu na funkciu. Funkcia je ďalším spôsobom napodobňovania prírody. Nenapodobňujú sa už len formálne charakteristiky prírody, ale vzniká snaha o postihnutie vnútorného systému prírody. Rôzne živočíchy obsadzujú v rámci svojho eko-logickej prostredia rôzne niky, cez ktoré sa utvára ich vzťah k prostrediu. Podobne aj úžitkové predmety cez svoju funkciu obsadzujú rôzne niky v rámci ľudskej spoločnosti a stávajú sa tiež vhodné k svojmu prostrediu. Vzťah úžitkového umenia a prírody sa v priebehu histórie neustále prehľbuje, dalo by sa povedať, že čím hlbšie je napodobňovanie prírody, tým viac je niečo „dekorované“. V súčasnej dobe sa ponúka ďalší a hlbší spôsob napodobňovania prírody – napodobňovanie emergentných fenoménov v prírode. Konkrétnie emergentného fenoménu neurónových sietí v mozgoch živých organizmov, ktoré je možné napodobniť prostredníctvom umelých neurónových sietí.

Dizertačná práca *Dekor ako princíp zušľachtovania* si dáva za úlohu otestovať tento princíp tvorenia prostredníctvom vytvorenia umelého tvorca zloženého z umelých neurónových sietí. Tieto siete sú natrénované pomocou predchádzajúcich tvarov úžitkových predmetov a sú z nich schopné vytvárať nové variácie. Následne sú tieto tvary hodnotené samotným umelým tvorcом a toto jeho hodnotenie je porovávané s hodnotením ľudských používateľov.

Na prezentovanie výtvorov a trénovanie umelého tvorca slúži pseudoholografické zariadenie, ktoré je schopné prezentovať digitálne výtvory v galérijnom priestore.

Zariadenie funguje na princípoch virtuálnej reality a vytvára pre jedného používateľa ilúziu, že sa pred ním vo fyzickom priestore nachádza niečo digitálne. Zároveň toto zariadenie sleduje emocionálnu reakciu používateľa a na základe tejto

reakcie upravuje neurónové siete umelého tvorcu, tak aby bol postupom času schopný vytvárať zaujímavejšie diela.

Dávid Kurinec, december 2023

Dávid Kurinec

DECOR AS A PRINCIPLE OF REFINEMENT

December 8 – 20
curator Palo Macho

*1990 Bratislava
Slovak visual artist
lives and works in Bratislava

The exhibition *Decor as a principle of refinement* presents the dissertation of Dávid Kurinec, MFA which he developed under the guidance of associate professor Palo Macho at the Academy of Fine Arts in Bratislava. It deals with the issue of decorating utilitarian objects in the context of history and the ways in which this process should take place in the present.

Imitation of nature appears as the main principle of decoration throughout history. Until the 19th century, it was followed through a formal imitation of nature, for example with the help of foliage ornament. At the end of the 19th century, this principle begins to be transformed and the ornament adapts to its purpose, begins to be stylized. Deeper and more general ways of imitating nature through geometric ornament are also being sought. In the first half of the 20th century, this principle underwent a sharp transformation in the form of the Bauhaus style and its emphasis on function. Function is another way of imitating nature. Not only the formal characteristics of nature are imitated, but there is an effort to affect the internal system of nature. Within their ecological environment, different animals occupy different niches, through which their relationship with the environment is formed. Similarly, utilitarian objects, through their functions, occupy different niches within human society and also become suitable for their environment. The relationship between applied art and nature is constantly deepening throughout history, one could

say that the deeper the imitation of nature, the more 'decorated' something is. Currently, another and deeper way of imitating nature is offered – imitating emergent phenomena in nature. Specifically, the emergent phenomenon of neural networks in the brains of living organisms, which can be imitated through artificial neural networks.

The dissertation *Decor as a principle of refinement* sets itself the task of testing this principle of creation through the creation of an artificial creator composed of artificial neural networks. These networks are trained using previous shapes of utility objects and are able to generate new variations from them. Subsequently, these shapes are evaluated by the artificial creator himself, and his evaluation is compared with the evaluation of human users.

A pseudo-holographic device capable of presenting digital creations in a gallery space is used to present creations and train an artificial creator. The device works on the principles of virtual reality and, for one user, creates the illusion that there is something digital in front of him in physical space. At the same time, this device monitors the emotional reaction of the user and based on this reaction, adjusts the neural networks of the artificial creator so that he is able to create more interesting works over time.

Dávid Kurinec, December 2023

Sprievodné podujatia

Accompanying Events

30. január January 30

prezentácia knihy Paul Celan *Z tmy do tmy*

the presentation of Paul Celan's book *From Darkness to Darkness*

9. marec March 9

31. filmový večer na tému *Kamaráti*

31st movie night on the topic of *Friends*

26. apríl April 26

Ivan Vyrubiš – výber z poézie selection from poetry

8. jún June 8

32. filmový večer na tému *Ony*

32nd film evening on the theme of *They*

16. jún June 16

Veronika Rónaiová – komentovaná prehliadka guided tour

7. september September 7

prezentácia knihy Olgy Urminskej *Devy*

presentation of Olga Urmanská book *Maidens*

28. september September 28

33. filmový večer na tému *Nestráčajme hlavu*

33rd film evening on the theme *Let's not lose our head*

29. september September 29

Ida Vychodilová – komentovaná prehliadka guided tour

26. október October 26

Klaudia Kosziba – komentovaná prehliadka guided tour

20. december December 20

Peter Župník – komentovaná prehliadka guided tour

Pod'akovanie

Acknowledgement

Všetkým darcom 2 % z podielu zaplatenej dane.

To all donors, 2% of the share of tax paid.

**Františkovi Gyárfášovi a Jurajovi Malíčkovi za prípravu
a moderovanie filmových večerov.**

To František Gyárfás and Juraj Malíček
for preparing and moderating film evenings.

**Pani Božidare Turzonovovej za čítanie
z výberu poézie Paula Celana a Ol'gy Urminskej.**

To Mrs. Božidara Turzonovová for reading
from a selection of poetry by Paul Celan
and Ol'ga Urinská.

**Stredoerópskemu domu fotografie za spoluprácu
na výstave Petra Župníka v rámci Mesiaca fotografie.**

To the Central European House of Photography for cooperation
in the Peter Župník exhibition as part of the Month of Photography.

GALÉRIA 19 n. o. Výročný katalóg 2023/Gallery 19 Annual Catalogue 2023

Vydavateľ/Publisher © GALÉRIA 19 n. o., 2024; www.galeria19.sk

Zostavovateľ/Editor Peter Piovarcsy

Texty/Texts © Daniela Černá, Mária Čorejová, Richard Gregor, Pavel Choma, Dávid Kurinec, Marian Meško, Juraj Mojžiš,

Lúba Suchalová Harichová, Jozef Suchoža, Zoltán Szalay, Alexandra Tamásová, Emőke Vargová a Alena Vrbanová

Preklad/Translation © Daniel Meško, Teodor Sprox (Kosziba) a Iveta Gillas Francisty (Župník)

Foto/Photo © Peter Piovarcsy, Erika Szőke (Kosziba) a Vladimír Yurkovic (Župník)

Layout © Mária Čorejová, www.mariacorejova.sk

Písmo/Typography Archia, Certa Sans

Papier Claro Bulk

Tlač/Print Kníhtlač Gerthofer, Zohor

ISBN 978-80-69005-01-3

Katalóg z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Supported using public funding by Slovak Arts Council

u.
fond
na podporu
umenia